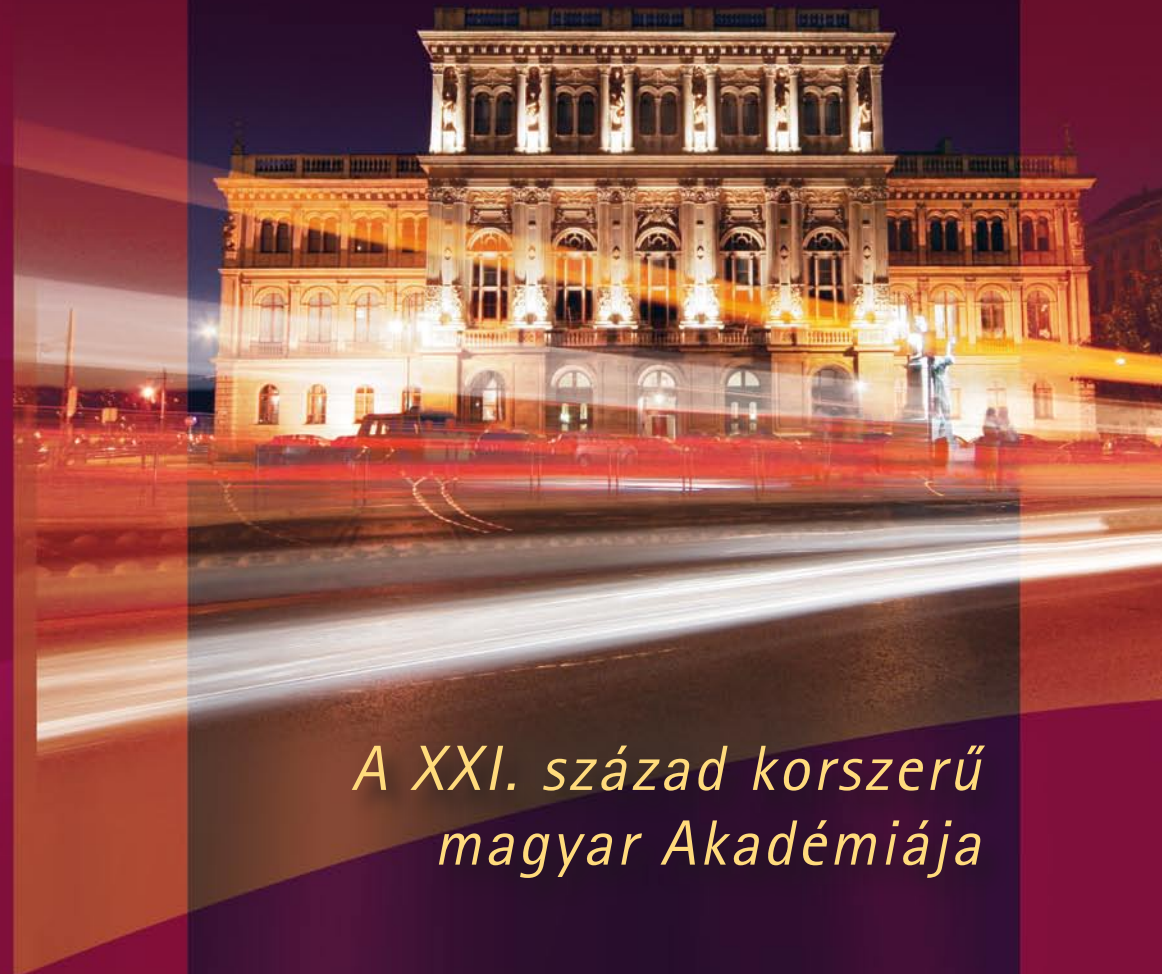

Akadémiai tudomány
TELJESÍTMÉNY
AUTONÓMIA
HAGYOMÁNY

*A XXI. század korszerű
magyar Akadémiája*

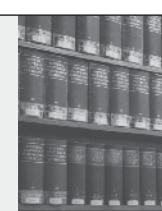
Akadémiai tudomány

TELJESÍTMÉNY

AUTONÓMIA

HAGYOMÁNY

*A XXI. század korszerű
magyar Akadémiája*

Tartalom

A múlt és a jövő magyar Akadémiája – a jelen kihívásainak megfelelően	5
<i>Interjú Vizi E. Szilveszterrel, az Akadémia elnökével</i>	
A tudomány alkotmányos szabadsága	7
A tudomány Magyarországon	8
Tudásalapú gazdaság	11
Szabad tudomány – korszerű tudomány	14
<i>Interjú Pléh Csabával, az Akadémia főtitkárhelyettesével</i>	
A történelmi Akadémia	15
Tudós életpályamodell	16
A tudományos köztestület	18
Az intézethálózat kialakulása, fejlődése és értékei	20
<i>Interjú Meskó Attilával, az Akadémia főtitkárával</i>	
Főhivatású kutatóhálózatok, kutatástámogatás	21
Akadémia a társadalomért, gazdaságért	27
Tudományos teljesítmény, tudóstámogatás	31
Az akadémiai kutatás értelme	33
A fiatal Akadémia	34
Az információs tudóstársadalom	35
Tudomány a nagyvilágban	37
Kétévente a világ tudományos fővárosa: Budapest	38
Az Akadémia a nemzetközi tudományban	39
Mindentudás Egyeteme – A tudomány médiasikere	40
Kultúra az Akadémián	42
Tudományt mindenkinek – A Magyar Tudomány Ünnepe	44
Nemzeti Akadémia	45
Akadémiai GylK	46

Szerkesztette:
Fábri György

Kiadói szerkesztés:
Mészáros Katalin

Előkészítés, összeállítás:
Rédey Soma, Simon Anita, Szőlőssi Adrienn

Fotók:
Gedai Csaba, Hámori Péter, Mayer András, Szelényi Károly

Köszönjük a Magyar Tudományos Akadémia Kémiai Kutatóközpontja munkatársainak a fényképezéshez nyújtott segítséget!

A múlt és a jövő magyar Akadémiája – a jelen kihívásainak megfelelően

Interjú Vizi E. Szilveszterrel, az Akadémia elnökével

Mi az Akadémia létének jelentősége az ország, a magyar nemzet számára?

A Magyar Tudományos Akadémia majd kétszáz éve tölti be azon feladatát, hogy a világ tudományos eredményeit honosítja, saját tudásbázisával gazdagítja a tudományt és mindezt a társadalom, a gazdaság felé továbbítja. Mint a nemzet tanácsadója, politikai szélirányoktól függetlenül fejezi ki a véleményét. Ezzel a társadalom számára olyan erkölcsileg és szakmailag megbízható intézményt jelent, amely az értékek háttérbe szorulása és az érdekek előtérbe helyeződése közepette különösen fontos.

Az értelmiség színe-javát tömörítő intézmény nemzeti szintű kérdésekkel foglalkozik, állásfoglalását a kor tudományos eredményeinek megfelelően alakítja ki. Az Akadémiának ez a feladata a jövőben is.

Fontosak ma még a tudomány értékei?

A XXI. században a gazdaság, a társadalom egyre inkább tudományfüggővé válik, az EU, a Távol-Kelet és Észak-Amerika tudásalapú gazdaság, tudásalapú társadalom létrehozására törekszik. Ebben a helyzetben az Akadémia értéke, jelentősége felértékelődött. A reform azt a célt szolgálja, hogy az Akadémia megújult szerepkörét minél jobban tölthesse be.

Gyakorló kutatóként hogyan látja az akadémiai kutatóhálózat teljesítményét, megfelelnek-e az európai elvárásoknak a magyar kutatóintézetek?

Vannak nagyon jó, a világ élvonalába tartozó kutatóintézeteink, és természetesen vannak kevésbé eredményesek is. Sok a javítani való, elsősorban teljesítményorientáltabbá kell tenni az Akadémia többeszes kutatógárdájának értékelési és javadalmazási feltételeit.

Minden nehézség ellenére a magyar kutatóintézetek teljesítménye világviszonylatban is jó, az európai átlaghoz képest a magyarok kevesebb pénzből több eredményt produkálnak. Finn kutatók kimutatták, hogy a magyar tudományba érdemes befektetni, mert a magyar kutatók egy millió dollárból a legtöbb nemzetközileg elismert dolgozatot állítják elő. A magyar tudós tehát aránylag kevés pénzből kiemelkedő hatékonysággal, európai színvonalon dolgozik.

Mi az ország haszna a magyar tudományból?

A reformkor óta a magyar tudomány mindenkor a magyar kultúra és gazdaság szerves része volt. Ne feledjük: a magyar tudomány ma is jóval hatékonyabban működik, mint amire a költségvetéséből, az ország gazdasági helyzetéből, a lakosság létszámából következtetni lehetne. A magyar tudomány őrzi a világban elfoglalt pozícióját, kutatóinkat mindenhol örömmel fogadják. Mivel Magyarország

egyetlen nyersanyaga jelenleg a „szürkeállomány”, amely elsősorban az oktatásnak és a tudósképzésnek köszönhető, ezt az erőforrást az országnak becsülnie és támogatnia kell. Az ún. országimázs-építésben is a művészek és a sportolók mellett a tudósok a legfontosabb jóhírvívői a magyaroknak.

Mit tesz az Akadémia a tudástársadalom koncepciójának elfogadtatásáért a politikai döntéshozatalban és a közfelfogásban?

Törvényi felhatalmazásával élve elsősorban kifejti és világossá teszi, hogy milyen problémákkal kell szembesülnie a társadalomnak, megoldásokat javasol a valószínű, stratégiai kérdésekre. Legnagyobb erőnk a nyilvánosság és a társadalmi tekintély: a közvéleményhez fordulva képviseljük az ország hosszú távú érdekeit. Mindebben pedig megismertetjük azokat a nemzetközi tendenciákat, amelyek egyértelműen a tudás, a tudomány növekvő jelentőségét jelzik.

Melyek az Akadémia reformjának legfontosabb céljai?

A reform valójában folyamatosan jelen van az MTA életében, hiszen a tudomány egyik fő jellemzője, hogy állandóan alakul, új és új utakat keres. Az MTA mint törvényben erre felhatalmazott intézmény képviseli a magyar tudományos közösség, ezen keresztül pedig a társadalom érdekeit.

A jelenlegi finanszírozás azonban nem csak, hogy nem elegendő, de elosztásában is változtatásra szorul: a rendszert arra kell építeni, hogy milyen célokot tűztünk ki és milyen teljesítményt várunk el azok érdekében. A közalkalmazotti állásrendszeren szintén változtatni kell, feladatorientált módon átalakítva azt.

Hogyan ismerteti meg értékeit az Akadémia a laikusokkal?

Az Akadémia az utóbbi években sikerrel valósította meg a nyitást a társadalom felé, ennek kiváló példája a Mindentudás Egyeteme és a World Science Forum, a világ tudóstalálkozója.

A most zajló folyamatokkal az Akadémia megpróbálja a magyar tudományt a gazdaság felé irányítani, hangsúlyozva, hogy a magyar tudóstársadalom elsőrendű feladata az alap kutatás, mert alap kutatási eredmény nélkül nem létezik a gazdaság számára felhasználható tudásanyag. A tudósoknak nem terméket kell előállítani, hanem gondolatokat, felismeréseket kell megfogalmazni, amelyeket azután átalakít annak érdekében, hogy azokból termék legyen, amely piacképes. A magyar gazdaság sajnálatos jellemzője, hogy nagyon kevésbé érzékeny az eredeti gondolatok iránt, inkább csak másolja a külföldi mechanizmusokat. Ilyen értelemben hiányzik a gazdaságból a hozzáadott magyar érték.

Az Akadémia másik fontos feladata a társadalmi változások kutatása. A társadalom újszerű strukturáltsága, kettészakadása, az elszegényedés-gazdagodás közepette az Akadémia egyik fő feladata a bonum kommuné, a közjó szolgálata és az értékek megteremtése, védelme; az Akadémia ebben az értelemben konzervatív. Ezáltal ugyanis a nemzeti öntudat megteremtésében kiemelkedő szerepet tölt be.

A tudomány alkotmányos szabadsága

Hazánkban a tudományos kutatás szabadságát és a tudomány autonómiáját biztosító legfontosabb jogszabályokat az Alkotmány tartalmazza:

A Magyar Köztársaság Alkotmánya

XII. Fejezet, 70/G. §

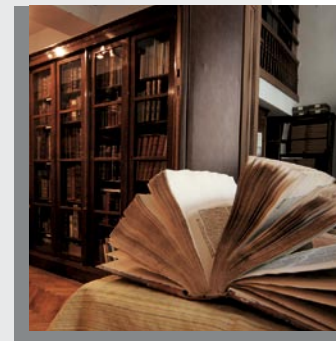
„(1) A Magyar Köztársaság tiszteletben tartja és támogatja a **tudományos és művészeti élet szabadságát**, a tanszabadságot és a tanítás szabadságát.”

„(2) **Tudományos igazságok kérdésében dönteni**, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a **tudomány művelői jogosultak**.”

Az Alkotmánybíróság 41/2005. (2005. X. 27.) határozata a tudomány szabadságának alkotmányos elvére hivatkozva azért nyilvánította alkotmányellenesnek az akkori felsőoktatási törvényszöveg rendelkezéseit, mert aszerint a felsőoktatásban zajló tudományos tevékenység irányításában tudományos kompetenciával nem rendelkező személyekből álló testület kapott volna felhatalmazást.

Részlet az alkotmánybírósági szöveges indoklásból:

„Az Alkotmány 70/G. § (2) bekezdése értelmében tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak. Ez a szabály nem pusztán az egyes tudományos eredmények értékelését tartja fenn a tudomány művelői számára, hanem általában kizárja az államot annak meghatározásából, mely konkrét tevékenység tekinthető a tudomány művelésének, milyen módszerekkel működhet a tudományos kutatás, egyáltalán mi tekinthető tudománynak.”

A tudományos élet szabadságát, a tanszabadságot és a tanítás szabadságát Magyarországon a felsőoktatási intézmények testületi önkormányzata és a **Magyar Tudományos Akadémia autonómiája** valósítja meg.

A tudomány Magyarországon

A tudomány elemei:

- alapkutatás
- kutatás-fejlesztés
- felsőfokú oktatás
- kulturális értékörzés-értékközvetítés

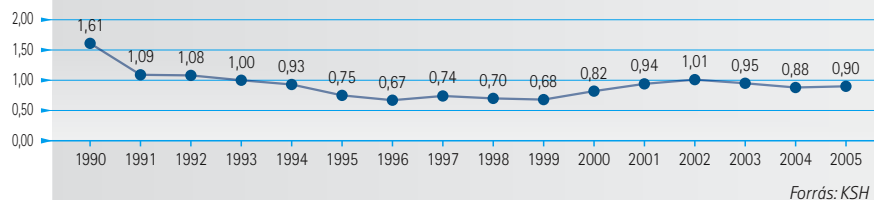
Amihez a tudomány magas színvonalú működése szükséges:

- a magyar munkaerő- és fejlesztési bázis **versenyképessége**;
- a Magyarországra **tartósan befektető multinacionális vállalkozások számának növekedése**;
- a nemzetgazdaság, az egyes vállalkozások és régiók **nemzetközi mozgásterének szélesedése**;
- **teljesebb, értékgazdagabb és az egyéni szabadságot, méltóságot nyújtó élet esélye** a polgárok számára.

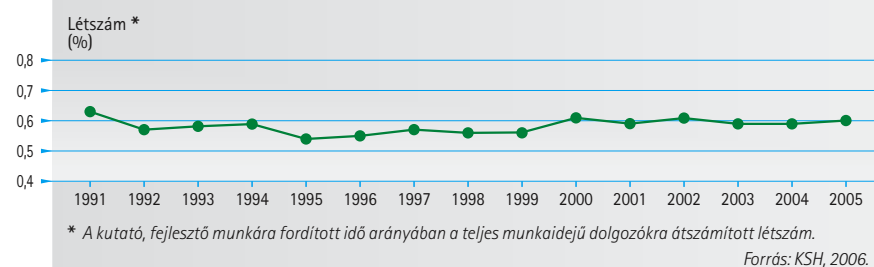
A magyar K+F finanszírozása

A magyar tudomány művelésének alapját jelentő kutatás-fejlesztésre 2005-ben Magyarország usq 200 milliárd Ft-ot fordított. A növekedés üteme, bár valamelyest gyorsult, elmaradt a bruttó hazai termék növekedésétől, így a GDP-hez viszonyított K+F ráfordítás aránya éppen hogy csak eléri a 0,9%-ot. 2005-ben az összes K+F ráfordítás az inflációs rátával korrigálva mintegy 5%-kal csökkent.

Kutatási ráfordítások Magyarországon a GDP százalékában

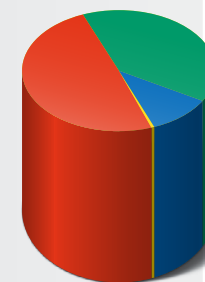

A kutatásban foglalkoztatottak létszáma az összes foglalkoztatott %-ában

A K+F ráfordítások forrásainak aránya

- ▶ Vállalkozási forrásokból: 39,4%; 81,9 Mrd Ft
 - ▶ Költségvetésből: 49,4%; 102,6 Mrd Ft
 - ▶ Egyéb hazai forrásból: 0,5%; 974 millió Ft
 - ▶ Nemzetközi forrásból: 10,7%; 22,1 Mrd Ft
- összesen: 207,8 Mrd

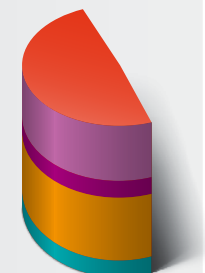
Vállalkozási források (összesen 81,9 Mrd Ft)

- ▶ MTA+egyéb költségvetési intézményeknek: 5,9 Mrd Ft
- ▶ Ebből az MTA kutatóintézetek ráfordításai: 1,56 Mrd, amelyből 1,34 Mrd Ft a költség.
- ▶ Felsőoktatásba: 6,1 Mrd Ft
- ▶ Vállalkozói kutatóhelyeknek: 69,8 Mrd Ft

Állami költségvetés (összesen 102,6 Mrd Ft*)

- ▶ MTA+egyéb költségvetési intézményeknek: 48,8 Mrd Ft
- ▶ Az MTA előirányzott támogatása ebből 37,4 Mrd, a tényleges támogatás összege 33,233 Mrd, az OTKA 6,5 Mrd Ft.
- ▶ Felsőoktatásba: 42,6 Mrd Ft (ebből az OTKA 3,3 Mrd, KMÜFA 2,3 Mrd, NKFP 2,8 Mrd, oktatási normatívából K+F-re és normatív K+F: 24,3 Mrd)
- ▶ Vállalkozói kutatóhelyeknek: 3,5 Mrd Ft

*Tartalmazza azokat az összegeket is, amelyek szektorok szerint nem részletezhetők.

Egyéb hazai forrás (összesen 974 millió Ft)

- ▶ MTA+egyéb költségvetési intézményeknek: 565 millió Ft
- ▶ Ebből az MTA kutatóintézetek ráfordításai 91 millió Ft, amelyből a költség 89 millió Ft.
- ▶ Felsőoktatásba: 316 millió Ft
- ▶ Vállalkozói kutatóhelyeknek: 93 millió Ft

Nemzetközi forrásból (összesen 22,1 Mrd Ft)

- ▶ MTA+egyéb költségvetési intézményeknek: 2,7 Mrd Ft
- ▶ Ebből az MTA kutatóintézetek ráfordításai 2,03 Mrd Ft, amelyből a költség 1,8 Mrd Ft.
- ▶ Felsőoktatásba: 3,1 Mrd Ft
- ▶ Vállalkozói kutatóhelyeknek: 16,2 Mrd Ft

Forrás: KSH, 2006.

Magyar K+F, 2005

	MTA +egyéb költségvetési K+F intézmény	Felsőoktatási K+F intézmények	Vállalkozások K+F intézményei	Összesen
Ráfordítások szektorok szerint (% , Mrd)	29,1% 58,1 Mrd	26,1% 52,2 Mrd	44,8% 89,7 Mrd	100% (207,8 Mrd) 200 Mrd*
K+F helyek száma	201 Ebből MTA kutatóintézet: 38	1566	749	2 516
Kutatók létszáma (fő)	4959 Ebből MTA kutató: 2402**, amelyből 1327 fő a felsőoktatásban is dolgozik	5 911	5008	15 878
Az Akadémia rendes vagy levelező tagjai a K+F helyeken	98	221	5	324

* Nem tartalmazza a költségvetési forrásból a megfigyelt kutató-fejlesztő helyeken kívül felhasznált összegeket, továbbá a tudományos fokozatok tiszteletdíjára, illetménykiegészítésére, valamint az ösztöndíjak illetményére költségvetési forrásból kifizetett összegeket.

** Nem tartalmazza a KSZI és a Támogatott Kutatási Iroda kutatóit.

Forrás: MTA Kutatás és Fejlesztés 2005, KSH 2006.

A szabadalmi tevékenység főbb jellemzői Magyarországon

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A szabadalmi bejelentések száma	4883	5451	5906	4810	2657	1275
Ebből: Hazai bejelentések	810	919	842	756	738	699
Ebből: Egyéni bejelentés	648	725	657	607	553	518
Intézményi bejelentés	161	195	185	148	185	181
Külföldről származó bejelentések	4073	4532	5064	4054	1919	576
Nemzeti úton tett külföldi bejelentések	733	610	485	117	63	57
PCT–nemzetközi bejelentésekből származó	3339	3922	4579	3937	1856	519
Megadott szabadalmak száma	1627	1306	1555	1379	977	1126
Az év végén érvényben lévő szabadalmak száma	11084	10927	10784	10385	9513	9125

Forrás: Magyar Szabadalmi Hivatal és a Központi Statisztikai Hivatal ide vonatkozó kiadványai.

A kutató-fejlesztő intézetek és egyéb kutatóhelyek a hazai szabadalmi bejelentések 15,5 és a 2004 végén érvényes szabadalmak 7,5%-ában részesedtek. A felsőoktatási intézmények a szabadalmi bejelentéseknek csak a 9,2 és az érvényes szabadalmak csupán 1,8%-ának a kedvezményezettjei.

Tudásalapú gazdaság

A tudásgazdaság jelentése

A tudományművelés értelme

Miért kell Magyarországnak tudományos kutatás?

- Megalapozza a szellemi tőke működőképességét,
- fenntartja az innovációs láncot,
- biztosítja az oktatás színvonalát,
- hordozza a nemzeti és euroatlanti kultúra értékeit, hagyományát.

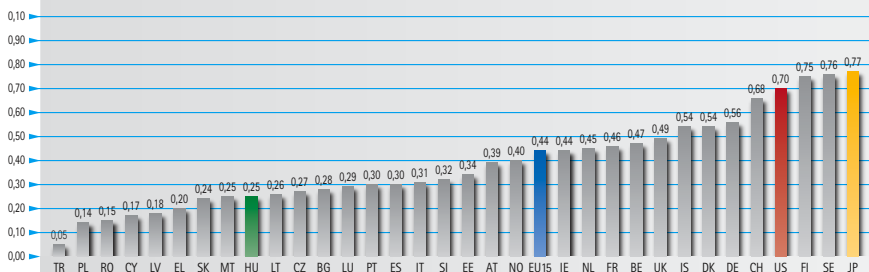
Az EU és a hazai helyzetkép

Európai K+F adatok, 2003*, 2004

Ország	K+F ráfordítás GDP %	A GDP nagysága (folyó áron, milliárd euro)	K+F ráfordítás millió euro	K+F finanszírozás %		Egy lakosra jutó K+F ráfordítás millió euro	Kutatók, fejlesztők száma *(FTE)	1000 aktív keresőre jutó kutatók, fejlesztők száma*
				vállalkozások	kormány			
Ausztria	2,26	235,8	5346,08	43,4	35,8	668,30	24 124	..
Belgium	1,90	288,1	5464,63	64,3	21,4	546,40	36 167	8,4
Cseh Köztársaság	1,27	87,2	1100,09	51,4	41,8	110,00	15 809	3,2
Finnország	3,51	151,9	5253,42	70,0	25,7	1022,06	41 724	16,0
Franciaország	2,16	1 659,0	35648,10	52,1	38,4	608,32	186 420	7,5
Görögország	0,57	168,4	967,00	33,0	46,6	92,09	14 371	..
Hollandia	1,78	489,9	8721,10	50,0	37,1	559,03	43 539	..
Írország	1,20	147,6	1780,40	63,4	28,0	494,55	9 386	..
Lengyelország	0,56	203,7	1138,86	30,3	62,7	29,50	58 595	3,9
Magyarország	0,89	82,3	721,31	37,1	51,8	72,10	14 904	3,8
Nagy-Britannia	1,79	1 733,6	30643,88	43,9	31,3	519,38	157 662	..
Németország	2,49	2 207,2	55100,10	66,1	31,1	671,95	264 721	6,9
Portugália	1,00	143,0	1059,10	31,5	61,0	106,9	17 725	..
Spanyolország	1,07	840,1	8945,76	48,4	40,1	227,51	92 523	5,1
Svédország	3,70	282,0	10426,12	71,9	21,0	1179,42	45 995	10,6
Szlovák Köztársaság	0,53	33,9	174,03	45,1	50,8	32,83	9 626	4,7
EU-25	1,86	10 448,5	194076,30	64,23	34,8	462,00	1 160 305	5,8

Forrás: KSH, 2005; Main Science and Technology Indicators, OECD 2005.

Összesített innovációs index, 2004

Magyarországon a K+F GDP-re vetített teljes ráfordítása az EU15-ök átlagának kb. a fele, az állami K+F ráfordításokat tekintve a középmezőnybe tartozunk, a vállalati ráfordításokat tekintve az EU15-ök átlagának a harmadát sem érjük el. A fajlagos hazai kutatói létszám az EU-átlag felét sem éri el.

Forrás: Kutatótól az innovációig, KSH, 2005.

Néhány EU-ország innovációját jellemző tényező, 2004

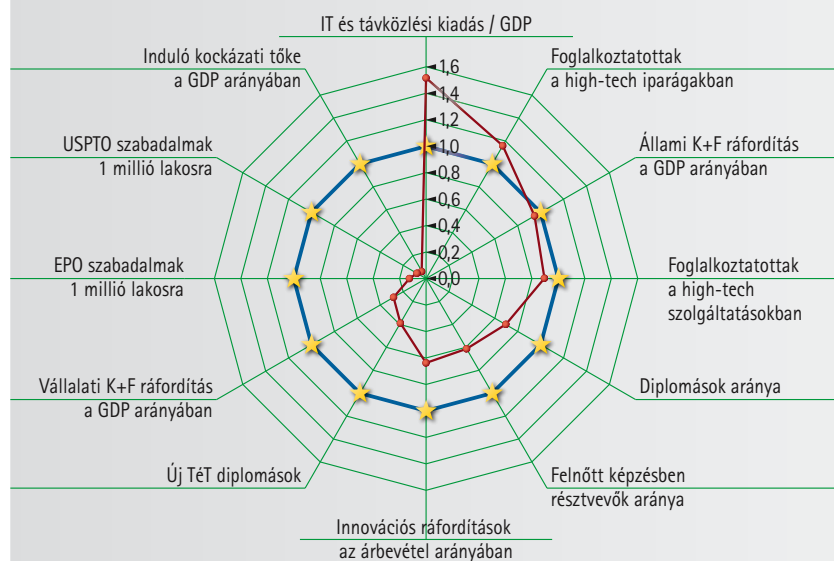
Ország/Térség	Állami K+F/GDP (%)	Vállalati K+F/GDP (%)	Szabadalmi kérelmek*	Zérus innováció** (%)
Magyarország	0,57	0,38	21	75
EU 15	0,68	1,30	161	55
Ausztria	0,65	1,13	180	50
Belgium	0,57	1,60	152	50
Olaszország	0,55	0,56	81	65
Portugália	0,58	0,27	7	55

* Az Európai Szabadalmi Hivatalhoz benyújtott kérelmek száma egy M lakosra vetítve.

** A feldolgozóiparban és a szolgáltató szektorban innováció alkalmazása nélkül működő vállalatok aránya az EIS (2004) szerint (az EU15 értéke; becslés).

Forrás: NKTH, 2005.

Magyarország innovációs mutatószámainak eltérése az EU15 országokhoz képest

Az EU15-ök egységnyi mutatójától való eltérések a piros vonalon követhetők nyomon.

Forrás: EU Innovation Scoreboard, 2004.

A Magyar vállalatok K+F beruházásai rendkívül alacsonyak, a vállalkozások közel harmada semmiféle innovációs fejlesztést nem végez. (Magyar Innovációs Szövetség, 2005)

A magyar vállalati K+F ráfordítások csaknem felét 17 cég adja, amelyeknek átlagos K+F ráfordítása árbevételük 1,3%-a. (NKTH, 2006)

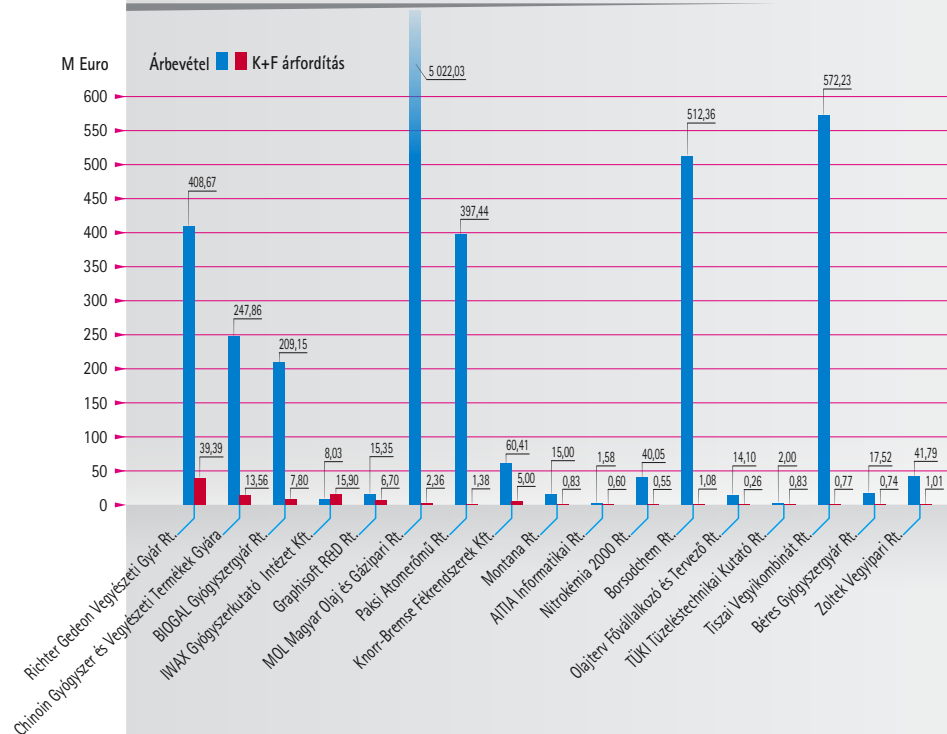
A vállalati K+F ráfordítások fennmaradó részét az az innovatívnak tekinthető, becslések szerint 10-15 ezer cég adja, amelyek döntő többsége a kis- és középvállalkozások közül kerül ki. (Magyar Innovációs Szövetség, 2005)

A fenti adat azt is mutatja, hogy ezen cégek tőkeereje rendkívül kicsi.

2004-ben a magyar vállalkozásoknak csupán mintegy negyede kezdte meg új termékek gyártását, amelyet mintegy 10 százalékuk sikerrel be is vezetett a piacra. (GKI Gazdaságkutató Rt.)

A vállalati szféra teljes K+F hozzájárulása Magyarországon 80 Mrd Ft, ebből a multinacionális cégek részesedése 40 Mrd, a nagyvállalatoké 20,6 Mrd, a kis- és középvállalkozásoké pedig 13,4 Mrd. (NKTH, 2006)

17 vezető K+F vállalat árbevétele és K+F ráfordítása

Az átlagos K+F ráfordítás az árbevétel arányában: 1,3%.

A 17 vállalat K+F ráfordításának mértéke az összes vállalati K+F arányában: 48,6%.

Forrás: NKTH, 2005.

Szabad tudomány – korszerű tudomány

Interjú Pléh Csabával, az Akadémia főtitkárhelyettesével

Milyen mértékben valósul meg Magyarországon a tudomány szabadsága?

A magyar tudomány intellektuálisan szabad. Összehasonlítva a rendszerváltás előtti évtizedekkel, senki nem korlátozza a tudomány által felvetett kérdéseket és válaszokat, a kutatóknak számos ösztöndíj teszi lehetővé a munkát, a nemzetközi kapcsolatrendszer jól kiépített.

Mindenkor korlátot jelent azonban a tudomány finanszírozása; a közép-európai kutatóknak a kreatív megoldások és a nemzetközi kapcsolatrendszer segítségével kell szélesítenie az anyagi lehetőségek által meghatározott mozgásteret.

További korlátot jelent ma Magyarországon a tudomány finanszírozásának bizonytalansága, a finanszírozás kereteinek rendezetlensége.

A társadalom számára miért fontos a tudomány szabadsága?

A tudomány a szabadságának köszönhetően tud új és váratlan dolgokat, újszerű eljárásokat, felfedezéseket produkálni. A „betervezettség” a tudományban szemben áll az alkalmival és a véletlenszerűvel; a kutatás szabadsága a távoli területek közötti új kapcsolatokat eredményez. A sorsfordító felfedezések kulcsa az eredetileg egymással nem összekapcsolt területek közötti új összefüggések teremtése.

A szabadság másik aspektusa a tudós ember szabadabb életmódjának modellértéke a társadalom számára, amely szabadság így érték közvetítő funkciót tölt be, mert magában foglalja a szisztematikus munka fegyelmét, a szabálykövetés egy sajátos, értékorientált formáját, amely a tudományos élet velejárója.

Hogyan látja Ön a hazai alkalmazott- és alap kutatások viszonyát, arányát?

Az elméleti kérdések ma már jelentős mértékben összefonódnak az alkalmazásokkal. Gondoljunk csak végig, hogy milyen rövid út vezetett a DNS örökítő szerepének felismerésétől 1953-ban az ezen alapuló genetikai kockázatelemzésekig ötven évvel később. Az alkalmazásokhoz egyre nagyobb elméleti alaptudományos felkészültség és alaptudományos technológia létesítése, illetve annak alkalmazásához való készség szükséges. A megkülönböztetés ma már sokkal inkább a tudományos kutatás logikája által diktált kutatások és a világos társadalmi szükségletből eredő kutatások közé tehető. A kíváncsiság és a tudomány önfejlődése által irányított érdeklődés vezet el a társadalmi szükségletek kielégítésére alkalmas megoldásokhoz.

Az akadémiai reform mit tesz a tudomány szabadságáért?

A reform elősegíti, hogy nagyobb átjárhatóság legyen az egyes kutatóhelyek, az ipar, a termelés világa, az egyetemek és a főhivatású kutatóintézetek között. Ösztönzi, hogy Magyarország büszke legyen a saját kutatási kultúrájára, az Európai Unióba beilleszkedve legyen nyitott kutatási rendszerében, ahová külföldiek is fogad. A jövő generáció számára biztosítani kell a választás szabadságát olyan vonzó tudományos ismereteket, kérdéseket közvetítve, amelyek a Magyarországon háttérbe szorult természettudományos területeket is vonzóvá teszik számukra.

A történelmi Akadémia

A magyar történelem egyik legismertebb, nagyvonalú gesztusával indult az Akadémia története, amikor Széchenyi István gróf az 1825. november 3-i Országgyűlésen birtokainak egy évi jövedelmét adományozta a tudós intézmény megalapítására. Célja a magyar nyelv ápolása, a tudományok és művészetek magyar nyelven való művelése volt. Az MTA létrejötté óta a magyar tudományosság központja. Első évtizedeiben jelentős eredményeket ért el a magyar nyelv és irodalom, a nemzeti színjátszás fejlesztésében. A XIX. század utolsó harmadában fellendülő természettudományos kutatások az MTA működésének részévé váltak, majd a XX. század első harmadától egyre nagyobb jelentőségre tettek szert. A természettudományok térhódítása mellett az MTA továbbra is kiemelten támogatta a nyelv, az irodalom és más művészeti ágak fejlődését (erről tanúskodnak a tagok által az MTA-nak adományozott festmények, műtárgyak, irodalmi hagyatékok), és megalapozta a tudományos folyóirat- és könyvkiadást.

A változóban lévő tudományos szemlélet és a politikai presszió jellemezte az MTA 1946 utáni másfél évtizedét.

A két tendencia eltérő módon hatott az MTA működésére. A politikai beavatkozások, amelyek szovjet mintára kívánták átalakítani az intézményt, gátolták a szabad és hatékony tudományművelést, ugyanakkor a világtendenciákhoz való kapcsolódást segítette az a törekvés, hogy korszerű, professzionális, és azóta is működő kutatóhálózatot hozzanak létre.

Johann Nepomuk Ender:
Gróf Széchenyi István ifjúkori képmása,
1818

Johann Nepomuk Ender:
„Borura derű”
A Magyar Tudományos Akadémia allegóriája,
1831

A hatvanas évektől kezdődően az MTA főhatósági funkciója megmaradt, a szervezetben fokozatosan enyhült a politikai beavatkozás, erősödött a kutatóhálózat szakmai munkája. Egyre gyakrabban adódott mód arra is, hogy az akadémiai intézetek menedéket adjanak az egyetemeken a politikai hatalom által nemkívánatosnak tekintett kutatóknak.

Az 1980-as évek végén zajló rendszerváltó reformfolyamatoknak köszönhető az új, 1994-ben elfogadott akadémiai törvény. Ez felszabadította az Akadémiát hatósági feladataitól.

Az érvényes törvényi szabályozás szerint az MTA önkormányzati elven alapuló tudományos köztestület, fő feladata a tudomány művelése, a tudomány eredményeinek terjesztése, a kutatások támogatása, a magyar tudomány képviselője. Az irodalom és művészetek kiemelkedő képviselői számára létrehozták az önálló intézményként működő Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiát.

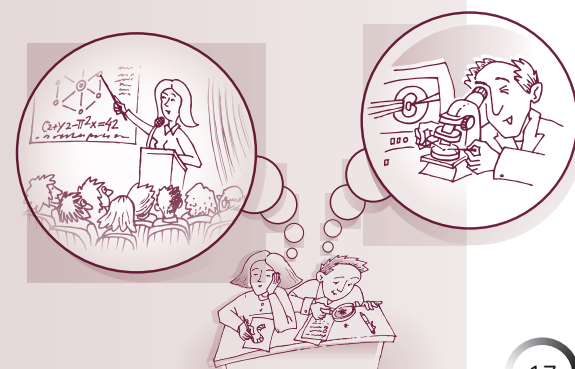
Tudós életpályamodell

Az iskolapadtól az akadémiai tagságig

- A tudományos életpálya kialakításának első lépcsője, a generációk közötti tudományos együttműködés elősegítésének fóruma, az 1999-ben alapított **Kutató Diákok Országos Szövetsége**. A szervezet a tudományos kutatómunkát végző középiskolás diákokat, tudományos diákköreiket, mentoraikat és a korábbi kutató diákokat fogja össze. 2005-ben 681 mentor, köztük 110 akadémiai tag, mintegy 250 diákkörben csaknem ötezer diákot patronált.
- A felsőoktatási tudományos utánpótlás elősegítésére az egyetemeken és főiskolákon immár félszázados hagyományra tekint vissza a **tudományos diákköri mozgalom**. Alapja a kötelező tananyag elsajátításán túlmutató hallgató-tanár műhelymunka, az önálló alkotó tevékenység. A TDK keretei között folyó tudományos tevékenység a doktori képzés előiskolája, a doktori iskolákba való felvétel fontos feltétele.

- Az egyetemi képzést követi a már 1993-tól bevezetett **PhD-képzés**. A doktori programok célja olyan kutatók képzése, akik a szakterületüket komplex módon megközelítve képesek új tudományos eredményeket létrehozni. A 2005/2006-os tanévben 23 egyetemen összesen 152 akkreditált doktori iskola működött. A doktori (PhD) és mesterképzésben (DLA) 8 838 fő vett részt.
- A PhD-képzést követheti a **posztdoktori állás**, amely bérjellegű juttatás és intézményi alkalmazást jelent.
- A sikeres disszertánsok és a már kutatói állásban elhelyezkedettek pályázhatnak a **Bolyai-ösztöndíjra**, amely ösztönzés a további tudományos munkára és az akadémiai doktori disszertáció megírására. 2005-ben 619 pályázó kutató közül 196 fő kapott ösztöndíjat, ezzel 2005-ben a Bolyai-ösztöndíjasok száma összesen 514 fő volt. Az 1998-tól beadott 4052 pályázatból 1607 nyerte el az ösztöndíjat.
- A **Magyar Tudományos Akadémia doktora** (Doctor Academiae Scientiarum Hungaricae, rövidítve: DSc) cím azon tudományos fokozattal rendelkező kutatóknak adományozható, akik tudományszakukban elismert és kiemelkedő tudományos kutatói munkásságot fejtettek ki, és a tudományszakot eredeti, jelentős új eredménnyel gyarapították. A cím közvetlen előzménye az 1950-es évek elején létrehozott „tudományok doktora” tudományos fokozat, amelynek helyébe 1995-ben az „MTA doktora” cím lépett.
- Az **Akadémia tagjainak** körét rendes és levelező, valamint külső, illetőleg tiszteleti tagok alkotják. Az akadémikusokat a hazai rendes és levelező tagok választják soraik közé. Számuk 2006-ban 349 fő (rendes és levelező tagok). A külső, illetve tiszteleti tagok száma 367 fő.
Levelező taggá az a magyar állampolgár választható, aki a Magyar Tudományos Akadémia doktora címmel vagy azzal egyenértékű tudományos fokozattal rendelkezik.
Rendes taggá az a levelező tag választható, aki levelező tagságának elnyerése óta jelentős tudományos eredményeket ért el. Minden hazai akadémikus az Akadémia valamelyik osztályába és valamelyik tudományos bizottságába tartozik.
Külső taggá az a tudós választható, aki külföldön él, nem magyar állampolgár, de magát magyarnak vallja.
Tiszteleti taggá az a külföldön tevékenykedő tudós választható, aki szaktudományát nemzetközileg kiemelkedő színvonalon műveli.

A törvény szerint a 70 év alatti akadémikusok száma nem haladhatja meg a 200 főt. Az MTA Elnöksége önként korlátozta a rendes és levelező tagok létszámát, ez legfeljebb 365 fő lehet.

A tudományos köztestület

Az MTA köztestületének tagjai azok a Magyarországon szerzett vagy honosított tudományos fokozattal rendelkező személyek, akik a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló törvényben meghatározott feltételek alapján bejelentik, hogy a köztestület tagjai kívánnak lenni.

A köztestületnek vannak akadémikus (rendes, levelező, tiszteleti, külső tagok) és nem akadémikus (MTA doktora, tudományok doktora, kandidátusok, PhD, DIA fokozattal rendelkezők és határon túli nem akadémikus) tagjai.

A **Köztestület** munkáját **tudományos bizottságokba** és **osztályokba** szerveződve végzi.

Az MTA köztestület képviselét az évente összehívott közgyűlés látja el, amelyet a hazai akadémikusok és a köztestületi tagok titkos szavazással megválasztott képviselői alkotnak (200 ún. doktor képviselő).

A **közgyűlés** határozza meg az Akadémia

- alapszabályát,
- ügyrendjét,
- költségvetését,
- az Akadémia egész működését érintő tudománypolitikai elveket és programokat.

A **Közgyűlés** fogadja el

- a kormány számára évente készített tájékoztatót az MTA működéséről,
- valamint az Országgyűléshez kétévenként benyújtott beszámolót az MTA és a magyar tudomány általános helyzetéről.

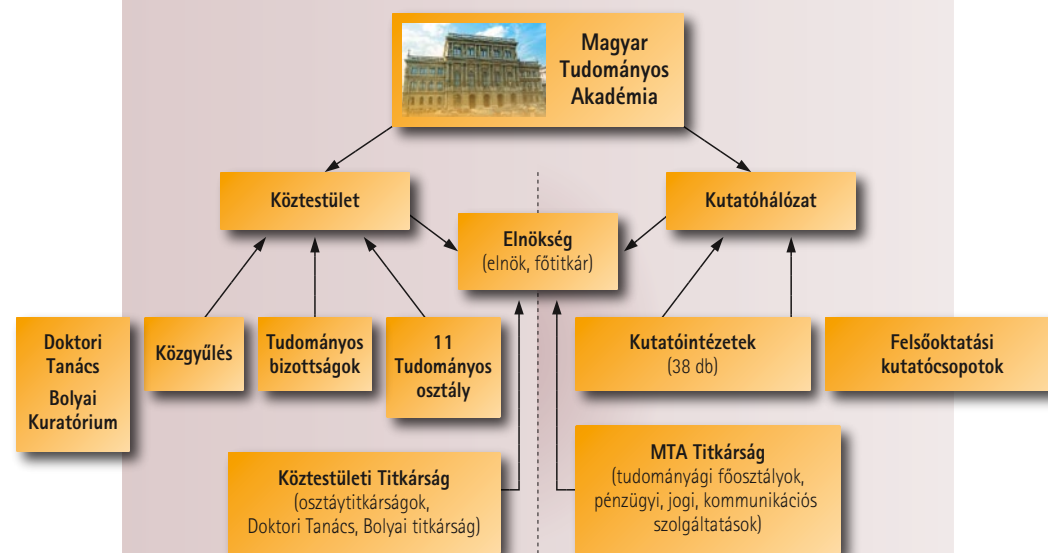
A **közgyűlés** választja meg – 3 évre – az Akadémia tisztségviselőit:

- az elnököt,
- az alelnököket,
- a főtitkárt és a főtitkárhelyettest,
- az Elnökség választott tagjait,
- valamint az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa tagjait.

Az MTA Területi Bizottságai

A Magyar Tudományos Akadémia a tudomány hatékonysága és regionális súlyának növelése érdekében 1961-től kezdte meg a területi bizottságok országos hálózatának kialakítását. Az öt területi bizottság az egyes, több megyét is magukban foglaló régiók tudományos életének összefogását, koordinálását, a régiók szellemi közéletének szervezését végzi. A bizottságok a tudomány területi bázisait erősítik, a tudomány iránt érdeklődők, a tudományműveléssel foglalkozó szakemberek számára nyilvános fórumokat biztosítanak, a kutatást elősegítő eszmeeseréket; konferenciákat, workshop jellegű rendezvényeket szerveznek, különös tekintettel a regionális témák megvitatására.

Ellátják a tudomány álláspontjának, illetve a tudományos közösség szakvéleményezésének képviselét az egyes régiók társadalmá, intézményei felé. A területi szervezetek munkájában akadémikusok, minősített szakemberek, oktatók vesznek részt, akik szakbizottságokban és munkabizottságokban fejtik ki tevékenységüket. Az egyes régiók bizottságai kiterjedt pályázati rendszerek segítségével igyekeznek éleníteni működési területük szellemi életét.

Az intézethálózat kialakulása, fejlődése és értékei

Interjú Meskó Attilával, az Akadémia főtitkárával

Milyen hosszú időre nyúlik vissza a kutatóhálózat története és mennyire korszerű ma egy ilyen intézményrendszer működtetése?

A kutatóhálózat egyes elemei nagyon régiek. A Balatoni Limnológiai Kutatóintézet az előzményének tekinthető Magyar Biológiai Kutatóintézetet figyelembe véve több, mint 50 éve működik. Növényvédelmi Kutatóintézetünk és Állatorvosi Kutatóintézetünk szintén régi alapításúak. Intézeteink száma jelentősen növekedett az 1950-es években, különösen a fizika és a kémia területén. 33 éve alakult a Szegedi Biológiai Központ, amely az egyik legnagyobb intézetünk. Jelenlegi intézetrendszerünk jól működik, nemzetközi rangot és hírnevet vívott ki magának. A korszerű kutatásokhoz ma már nem elegendő néhány elszigetelten működő kutató áldozatos tevékenysége. A kutatók, kutatóintézetek, tudományok közötti együttműködés révén jöhetnek létre új eredmények.

Mennyiben számít egyedi jelenségnek az MTA intézethálózata, létezik-e Európában vagy Amerikában olyan intézethálózat, amely a magyarországihoz hasonlóan működik?

A szomszédos Ausztria, de számos más európai ország, például Belgium és Svédország is hasonló rendszerben működtet intézethálózatot. Azokban az országokban, ahol az Akadémia nem működtet kutatóhálózatot, létezik az állam által finanszírozott intézeti rendszer. Jó példa erre a Max Planck Intézet, amelynek felépítése a leginkább hasonló az MTA által működtetett intézethálózatéhoz. Az 1948 óta fennálló intézmény alap kutatásokkal foglalkozik mind a társadalom, mind pedig a természettudományok területén. Decentralizált felépítésű, léteznek központjai Németországon kívül is.

A Max Planck Intézet 4000 kutatót és az ehhez a számhoz mért adminisztrációt (az intézetben dolgozók 15%-a az adminisztrációban dolgozik) foglalkoztat. Az MTA kutatóhálózatában dolgozó kutatók száma 2402, ennek megfelelően az adminisztrációs dolgozók száma is kevesebb. Tervszerűen törekszünk arra, hogy csökkentjük az adminisztrációban, és növeljük a kutatásban dolgozók számát.

A mai napig igaz, hogy a magyar kutatók fele pénzen, kétszeres eredményt produkálnak. Egy tudományos cikk, egy impakt pont eléréséhez Magyarországon jóval kevesebb támogatást használhatnak fel a kutatók. Arról azonban nem szabad megfeledkezni, hogy ezt a tendenciát sokáig nem lehet fenntartani. Törekedni kell arra, hogy megközelítsük ezen a területen az európai uniós átlagot, ha ez nem következik be, egyre gyakrabban fordul majd elő, hogy fiatal kutatóink a jobb körülmények miatt külföldön keresnek munkát.

Mit tud tenni az Akadémia azért, hogy erőteljesebben hangsúlyozza az alapkutatások fejlesztésének fontosságát?

Az MTA mindig is kiemelte, hogy gyökeresen új eredmény, amely később igen nagy hasznot hajthat, csak az alapkutatásokról várható. Az alkalmazott kutatás ugyanis már ismert dolgokat rak össze. Például egy gyógyszernek, amit Szántay professzor kutatócsoportja fejlesztett ki, a forgalma mostanáig nagyobb volt, mint az Akadémia egy éves költségvetése. Nagyon remélem, hogy az alapkutatások támogatását egyre szélesebb körben tartják majd fontosnak.

Módosított-e valamit a kutatóhálózati rendszeren, azok finanszírozásán, hogy Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz?

Nagyon sok változást azért nem jelentett, mert az MTA már az 5. tudományos keretprogramban is részt vett, a 6. keretprogramban pedig teljes jogú résztvevők voltunk. Magyarországon a tudomány volt az, amely elsőként csatlakozott az Európai Unióhoz. Mindig is része voltunk az európai tudományosságának, a 7. keretprogramban már a prioritások meghatározásában is részt vehetünk.

Főhivatású kutatóhálózatok, kutatástámogatás

- **National Science Foundation (USA)**
Alapítva 1950-ben, éves költségvetése kb. 5,5 milliárd USD. Az amerikai főiskolákon és egyetemeken folyó alapkutatások támogatásának közel 20%-át biztosítja, évente kb. 200 000 tudóst, mérnököt és egyetemi munkatársat támogat. Irányítását az igazgató és a 24 tagú Nemzeti Tudományos Tanács (National Science Board) látja el. Munkatársainak száma: 1700 fő.
- **National Academy of Sciences (USA)**
Alapítva 1863-ban. Tagjainak száma 2000 fő, továbbá 350 külföldi. Irányítását a 17 tagú Nemzeti Kutatói Tanács (National Research Council), és 12 választott tanácsos látja el. A meghirdetett pályázatainak keresztül osztja szét a támogatást (35-féle díj).
- **The Royal Society (Nagy-Britannia)**
Alapítva 1660-ban. Tagjainak száma kb. 1400 fő, amelyből 135 külföldi. Irányítását a 21 főből álló Tanács (Council), a társaság öt tisztségviselője és az elnök

látja el. A Tanács munkáját segítik a bizottságok. Összesen mintegy 3000 tudós között osztják szét a támogatásra szánt összegeket, a támogatottak közül kb. 400 fiatal tudós.

- **The British Academy** (Nagy-Britannia)
Alapítva 1902-ben. Tagjainak száma 800 fő. Működését a Parlament által nyújtott és a magán szférából érkező támogatás biztosítja. Irányítását a Tanács látja el, amelynek munkáját a bizottságok segítik. Ösztöndíj programokon (Fellowship Programmes) keresztül osztja szét a támogatást.
- **Centre National de la Recherche Scientifique CNRS** (Franciaország)
Alapítva 1939-ben. Kétféle intézettípus: teljes mértékben a CNRS által támogatott és irányított laboratórium vagy ún. Joint-labs, amely egyetemmel, más kutatóintézettel vagy az iparral közösen finanszírozott intézet. Éves költségvetése kb. 2,3 milliárd euró. Tagjainak száma kb. 26 000 fő. 1256 kutatóhelyének 85%-a „Joint-lab”. Irányítását az igazgató, a Tanács, az elnök és a főigazgató látják el, munkájukat bizottságok segítik.
- **Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG** (Németország)
Alapítva 1920-ban. Irányítását a Közgyűlést magában foglaló Végrehajtó Tábla (Executive Board), a Szenátus és a Végrehajtó Bizottság látja el (összesen 650 fő). 2005-ben a teljes kutatásra szánt összeg: 1 469 millió euró volt.
- **Max Planck Gesellschaft** (Németország)
Alapítva 1948-ban. Tagozatai: természettudományok, élettudományok, társadalomtudományok, humántudományok. Az intézethálózat olyan új és innovatív kutatásokat végez, amelyek magas eszköz- vagy költségigényük miatt meghaladják az egyetemi kereteket, illetve kiegészítik az egyetemi kutatásokat. Függetlenségét önálló költségvetése biztosítja. Több területen kulcspozíciót tölt be. Hálózata 80 intézetet foglal magában, több mint 12 ezer tagja van. 9 ezer PhD-hallgatót, poszt doktorokat, tudományos munkatársakat foglalkoztat. Élén az elnök és a szenátus áll. A tudományos munkát 265 igazgató irányítja. A hatékony együttműködés érdekében más kutatóintézetekkel partners csoportokat alakít.
- **Österreichische Akademie der Wissenschaften** (Ausztria)
Alapítva 1847-ben. Matematikai-természettudományi, illetve filozófiai-történeti tagozatra osztható. Élén négytagú, a 642 tag által választott elnökség áll. Munkatársainak száma 800. Az alapvető kérdések meghatározásában az akadémia tagságát a 2005. dec. 16-án felállított tanácsadó testület, a szenátus támogatja. Feladatai közé tartozik az Akadémia nyilvános működésének segítése, a nemzeti és nemzetközi kutatásokra vonatkozó javaslatok megfogalmazása, különös tekintettel a közérdeklődésre számot tartó tudományos kérdésekre. Kutatóintézetei (Bécs, Graz, Innsbruck) és az egyetemeken kívüli kutatóhelyei (számuk 65) az ország számos pontján megtalálhatók.
- **Accademia Nazionale dei Lincei** (Olaszország)
Alapítva 1603-ban. Két fő része a reál és humán tagozat, mindkét osztálynak 90 rendes, 90 levelező és 90 külföldi tagja van (összesen 540 fő). Irányítását az elnök, az elnöki tanács, a két osztály közgyűlése, és az osztályok bizottságai látják el.

A Magyar Tudományos Akadémia intézetei

Az MTA intézeti hálózatát 39 főhivatású, kizárólag kutatás-fejlesztéssel foglalkozó intézet alkotja. Az akadémiai kutatóhálózat a nemzeti innovációs rendszer fontos eleme. **A ráfordításokhoz és a kutatók számához képest az MTA kutatóhálózata nagyobb arányban és jobb teljesítménnyel vesz részt a hazai K+F tevékenységben.**

Az intézeti kutatómunka, az innovációs tevékenység jellege megváltozott, mert számos területen a fejlesztőmunka is szinte alap kutatás mélységű ismereteket követel (biotechnológia, gyógyszerkutatás, nanotechnológia). Magyarországon az MTA kutatóhálózata az alap kutatás fenntartása révén biztosítja a magas tudástartalmú technológiai láncokba történő bekapcsolódást.

Az intézetek kutatói létszáma az utóbbi években csökkent, majd szerény növekedés közepette számottevően megfiatalodott. A kutatási profilok korszerűsödtek. A hálózat őrzi az alap kutatásokban hagyományosan birtokolt erős pozícióját, ugyanakkor tevékenységének jelentős részévé vált a graduális és posztgraduális oktatásban való részvétel. A társadalom és a gazdaság versenyképességének növelése érdekében 2005–2006-ban az intézethálózat szerződéseket kötött több minisztériummal, részt vett kormányzati tervek előkészítésében, illetve véleményezésében.

Az intézetek kutatói, kutatócsoportjai elismertek tudományterületeik nemzetközi porondján. 2005–2006-ban is növekedett a tudományos publikációk, ezen belül számottevően nőtt az idegen nyelvű közlemények száma. A tudományos publikációk közel 40 százaléka nemzetközi együttműködésből született. Az elmúlt években a hálózat sikeresen szerepelt az elsősorban alkalmazott kutatási célokat támogató hazai és nemzetközi pályázatokon. Az MTA saját vállalkozásainak bevételeiből évi több mint 1 milliárd forinthez jutott.

Az MTA támogatott kutatóhelyei

2007. január 1-jétől 79, a felsőoktatásban, illetve közgyűjteményekben működő, akadémiai támogatású kutatóhelyen folyhat alap kutatás jellegű kutatási tevékenység.

A Magyar Tudományos Akadémia támogatásának célja a felsőfokú oktatási intézményekben, közgyűjteményekben és egyéb nem akadémiai költségvetési kutatóhelyeken kiemelkedő kutatási eredményeket elérő tudományos iskolák kialakításának, működésének, és kutatói utánpótlásának elősegítése. Az MTA kutatóintézeti hálózata és az egyetemek közötti kapcsolatok erősítése, a kutatóintézeti hálózatban hiányzó vagy az ottani profilt kiegészítő, és a magyar tudományosságban újdonságot jelentő témák művelése, elsősorban az alap kutatások területén. A támogatásban részesülő kutatócsoportok kutatóhelyi hálózatot alkotnak, elhelyezésüket és infrastrukturális feltételeiket a kutatócsoportokat befogadó intézmények térítésmentesen biztosítják.

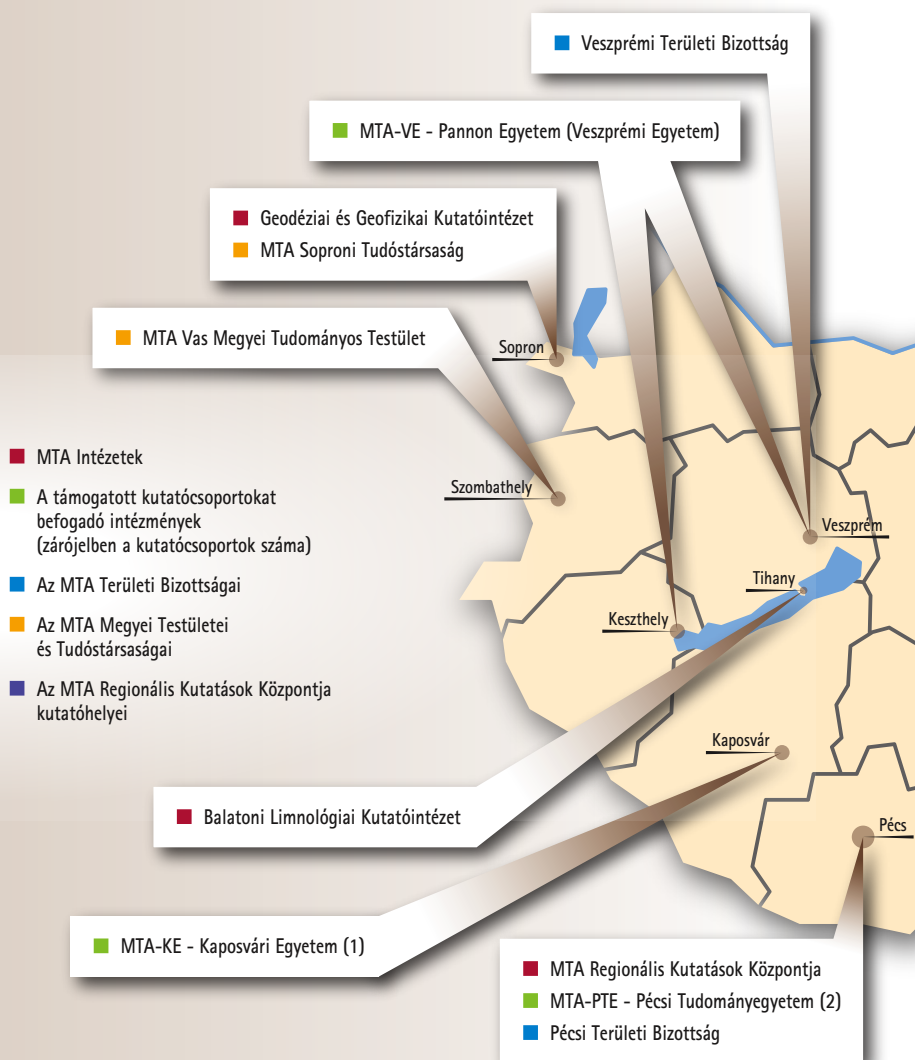
- Állatorvos-tudományi Kutatóintézet
- Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet
Konkoly Obszervatórium
- Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet
- Filozófiai Kutatóintézet
- Földrajztudományi Kutatóintézet
- Geokémiai Kutatóintézet
- Irodalomtudományi Intézet
Illyés Gyula Archivum és Műhely
- Izotópkutató Intézet
- Jogtudományi Intézet
- Kémiai Kutatóközpont
Anyag- és Környezetkémiai Intézet
Biomolekuláris Kémiai Intézet
Felületkémiai és Katalízis Intézet
Szerkezeti Kémiai Intézet

- KFKI Atomenergiakutató Intézet
- KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet
- Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet
- Közgazdaság-tudományi Intézet
- Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet
- Művészettörténeti Kutatóintézet
- Néprajzi Kutatóintézet
- Növényvédelmi Kutatóintézet
- Nyelvtudományi Intézet
- Politikai Tudományok Intézete
- Pszichológiai Kutatóintézet
- Régészeti Intézet

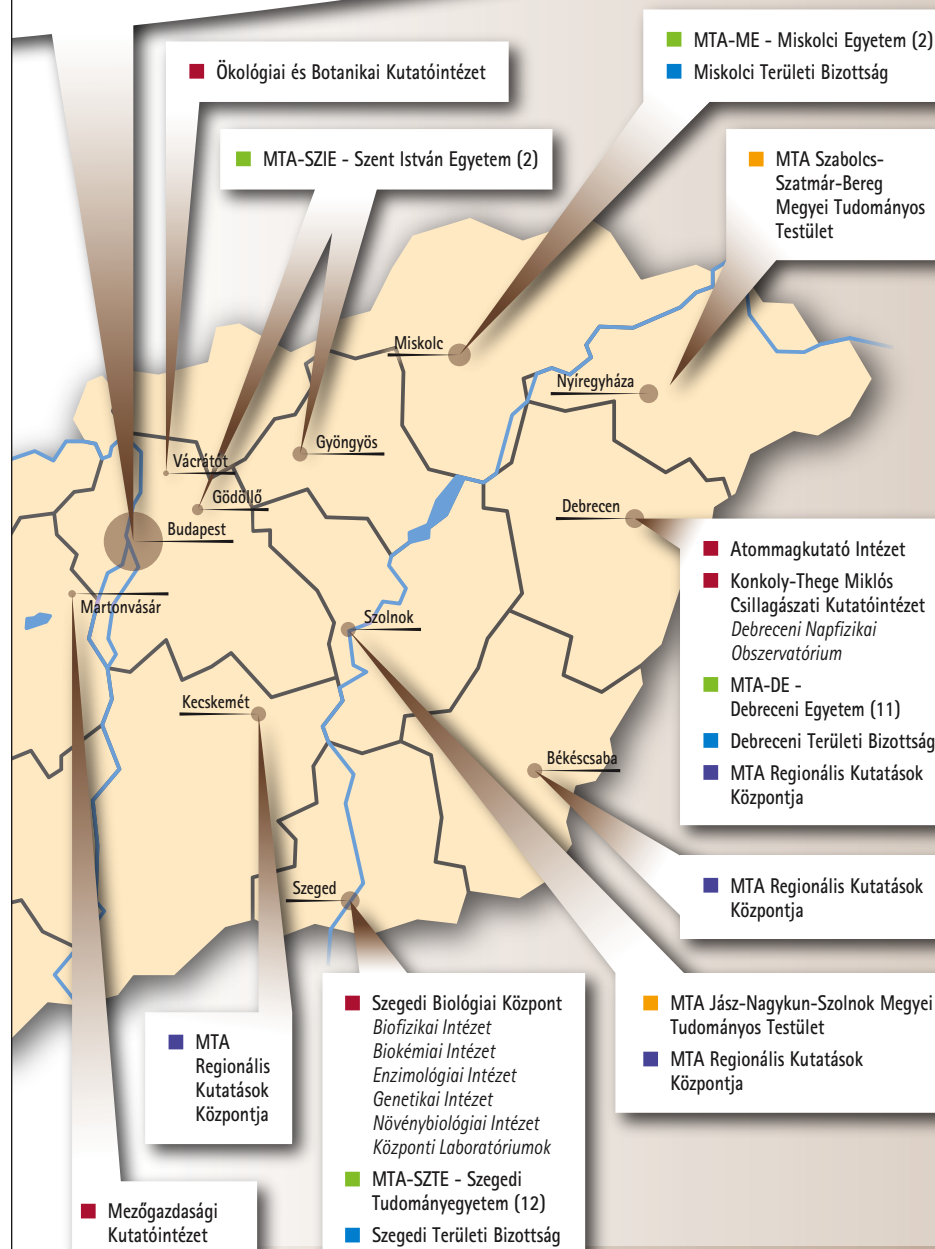
- Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet
- Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet
- Szilárdtest-fizikai és Optikai Kutatóintézet
- Szociológiai Kutatóintézet
- Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet
- Társadalomkutató Központ
- Történettudományi Intézet
- Világgazdasági Kutatóintézet
- Zenetudományi Intézet

- MTA-BKÁE - Budapesti Corvinus Egyetem (2)
- MTA-BME - Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (12)
- MTA-ELTE - Eötvös Loránd Tudományegyetem (21)
- MTA-MTM - Magyar Természettudományi Múzeum (2)
- MTA-OGYK - Országos Gyógyintézeti Központ (1)
- MTA-OSZK - Országos Széchényi Könyvtár (1)
- MTA-PPKE - Pázmány Péter Katolikus Egyetem (2)
- MTA-SE - Semmelweis Egyetem (6)

■ MTA Regionális Kutatások Központja

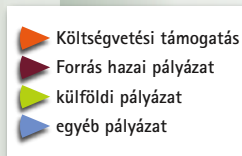
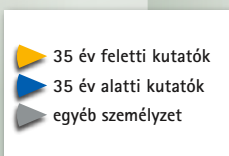

- MTA Intézetek
- A támogatott kutatócsoportokat befogadó intézmények (zárójelben a kutatócsoportok száma)
- Az MTA Területi Bizottságai
- Az MTA Megyei Testületei és Tudóstársaságai
- Az MTA Regionális Kutatások Központja kutatóhelyei

Létszám

Költségvetés megoszlása

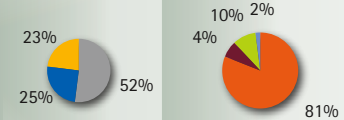

Élettudományi Kutatóintézetek

Állatorvos-tudományi Kutatóintézet

Igazgató: Harrach Balázs
<http://www.vMRI.hu/>

Publikációk száma összesen: 56
Ebből idegen nyelvű: 34
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 43
könyv: 0

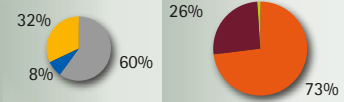

57 fő

Baltoni Limnológiai Kutatóintézet

Igazgató: Bíró Péter
<http://tres.blki.hu/>

Publikációk száma összesen: 50
Ebből idegen nyelvű: 16
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 13
könyv: 1

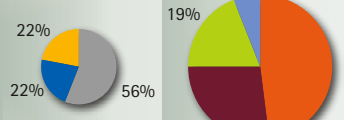

72 fő

Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet

Igazgató: Freund Tamás
<http://www.koki.hu/>

Publikációk száma összesen: 69
Ebből idegen nyelvű: 62
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 62
könyv: 1

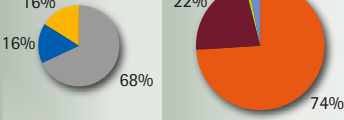

172 fő

Mezőgazdasági Kutatóintézet

Igazgató: Bedő Zoltán
<http://www.mgki.hu/>

Publikációk száma összesen: 141
Ebből idegen nyelvű: 53
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 33
könyv: 0

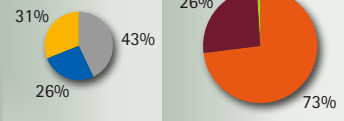

207 fő

Növényvédelmi Kutatóintézet

Igazgató: Kőmíves Tamás
<http://www.nki.hu/>

Publikációk száma összesen: 111
Ebből idegen nyelvű: 62
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 35
könyv: 2

106 fő

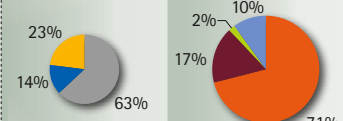
Létszám

Költségvetés megoszlása

Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet

Igazgató: Török Katalin
<http://www.obki.hu/>

Publikációk száma összesen: 102
Ebből idegen nyelvű: 45
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 16
könyv: 4

119 fő

Szegedi Biológiai Központ

Főigazgató: Dudits Dénes
<http://www.szbk.hu/>

Publikációk száma összesen: 204
Ebből idegen nyelvű: 190
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 176
könyv: 0

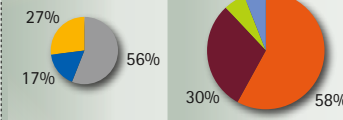

460 fő

Talajtan és Agrokémiai Kutatóintézet

Igazgató: Németh Tamás
<http://www.taki.if.hu/>

Publikációk száma összesen: 238
Ebből idegen nyelvű: 37
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 50
könyv: 11

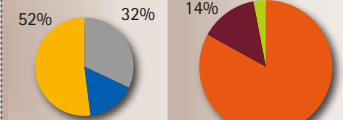
98 fő

Matematikai és Természettudományi Kutatóintézetek

Atommagkutató Intézet

Igazgató: Lovas Rezső
<http://www.atomki.hu/>

Publikációk száma összesen: 341
Ebből idegen nyelvű: 234
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 217
könyv: 5

139 fő

Földrajztudományi Kutatóintézet

Igazgató: Schweitzer Ferenc
<http://www.mtafki.hu/>

Publikációk száma összesen: 98
Ebből idegen nyelvű: 5
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 0
könyv: 6

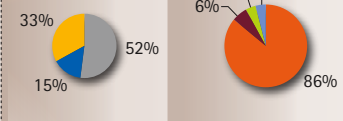

48 fő

Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet

Igazgató: Závoti József
<http://www.ggki.hu/>

Publikációk száma összesen: 103
Ebből idegen nyelvű: 39
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 12
könyv: 1

66 fő

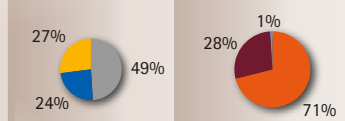
Létszám

Költségvetés megoszlása

Geokémiai Kutatóintézet

Igazgató: Árkai Péter
<http://www.geochem.hu/>

Publikációk száma összesen: 26
Ebből idegen nyelvű: 16
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 13
könyv: 0

33 fő

Kémiai Kutatóközpont

<http://www.chemres.hu/>
Főigazgató: Pálinskás Gábor

Publikációk száma összesen: 389
Ebből idegen nyelvű: 301
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 298
könyv: 0

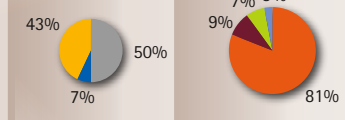

431 fő

Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet

Igazgató: Balázs Lajos
<http://www.konkoly.hu/>

Publikációk száma összesen: 113
Ebből idegen nyelvű: 73
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 34
könyv: 1

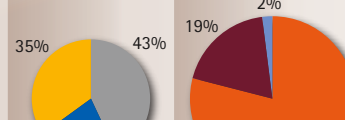

61 fő

Központi Fizikai Kutatóintézet

Igazgató: Gadó János (Atomenergia Kutatóintézet)
Igazgató: Szőkefalvi-Nagy Zoltán (Részecske és Magfizikai Kutatóintézet)
<http://www.kfki.hu/>

Publikációk száma összesen: 335
Ebből idegen nyelvű: 252
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 218
könyv: 2

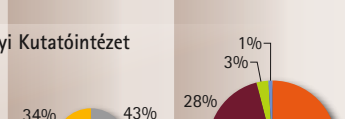

380 fő

Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet

Igazgató: Bársony István
<http://www.mfa.kfki.hu/>

Publikációk száma összesen: 200
Ebből idegen nyelvű: 181
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 105
könyv: 2

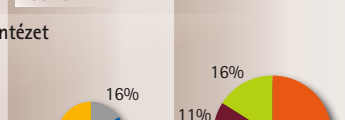

150 fő

Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet

Igazgató: Pálffy P. Péter
<http://www.renyi.hu/>

Publikációk száma összesen: 156
Ebből idegen nyelvű: 112
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 93
könyv: 1

88 fő

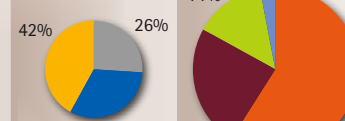
Létszám

Költségvetés megoszlása

Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet

Igazgató: Balozt Péter
<http://www.szta.hu/>

Publikációk száma összesen: 375
Ebből idegen nyelvű: 123
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 90
könyv: 2

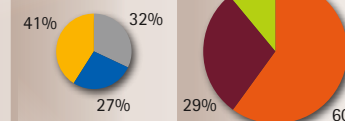

295 fő

Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet

Igazgató: Kollár János
<http://www.szfk.hu/>

Publikációk száma összesen: 228
Ebből idegen nyelvű: 181
SCI regisztrált folyóiratban megjelent: 175
könyv: 0

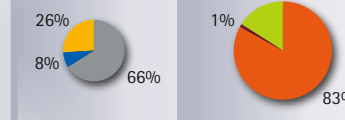
173 fő

Társadalomtudományi Kutatóintézetek

Társalomoktató Központ

Igazgató: Balogh Margit
<http://www.mtatk.hu/>

Publikációk száma összesen: 47
Ebből tanulmány, cikk: 19
Tudományos írás: 10
könyv: 18

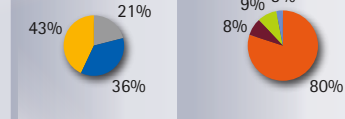

38 fő

Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet

Igazgató: Szarka László
<http://www.mtaki.hu/>

Publikációk száma összesen: 134
Ebből tanulmány, cikk: 109
Tudományos írás: 5
könyv: 20

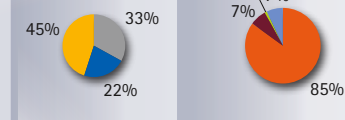

28 fő

Jogtudományi Intézet

Igazgató: Lamm Vanda
<http://www.mta-jti.hu/>

Publikációk száma összesen: 199
Ebből tanulmány, cikk: 149
Tudományos írás: 6
könyv: 44

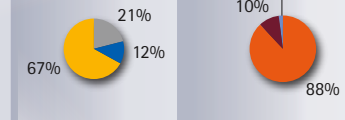

51 fő

Művészettörténeti Kutatóintézet

Igazgató: Beke László
<http://www.arthist.mta.hu/>

Publikációk száma összesen: 311
Ebből tanulmány, cikk: 215
Tudományos írás: 77
könyv: 19

33 fő

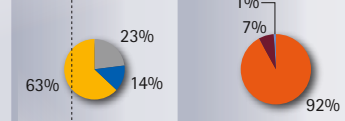
Létszám

Költségvetés megoszlása

Néprajzi Kutatóintézet

Igazgató: Hoppál Mihály
<http://www.neprajz.mta.hu/>

Publikációk száma összesen: 169
Ebből tanulmány, cikk: 134
Tudományos írás: 16
könyv: 19

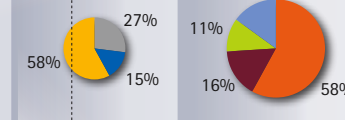

43 fő

Politikai Tudományok Intézete

Igazgató: Bayer József
<http://buster.mtapti.hu/>

Publikációk száma összesen: 179
Ebből tanulmány, cikk: 146
Tudományos írás: 0
könyv: 33

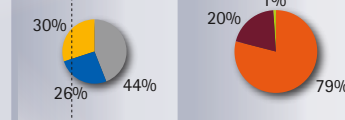

55 fő

Régészeti Intézet

Igazgató: Bálint Csanád
<http://www.archeo.mta.hu/>

Publikációk száma összesen: 100
Ebből tanulmány, cikk: 89
Tudományos írás: 0
könyv: 11

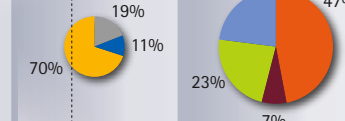

61 fő

Szociológiai Kutatóintézet

Igazgató: Tamás Pál
<http://www.socio.mta.hu/>

Publikációk száma összesen: 229
Ebből tanulmány, cikk: 95
Tudományos írás: 80
könyv: 54

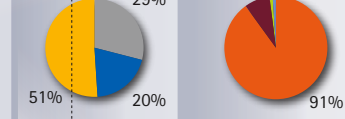

44 fő

Történettudományi Intézet

Igazgató: Glatz Ferenc
<http://www.tti.hu/>

Publikációk száma összesen: 415
Ebből tanulmány, cikk: 29
Tudományos írás: 328
könyv: 58

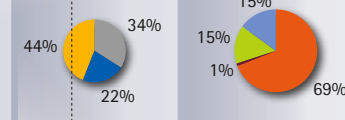

106 fő

Világ gazdasági Kutatóintézet

Igazgató: Inotai András
<http://www.vki.hu/>

Publikációk száma összesen: 135
Ebből tanulmány, cikk: 82
Tudományos írás: 31
könyv: 22

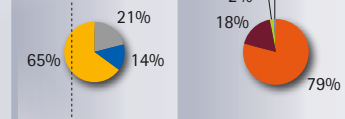

50 fő

Filozófiai Kutatóintézet

Igazgató: Borbély Gábor
<http://www.phil-inst.hu/>

Publikációk száma összesen: 165
Ebből tanulmány, cikk: 119
Tudományos írás: 37
könyv: 9

28 fő

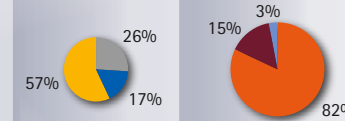
Létszám

Költségvetés megoszlása

Irodalomtudományi Intézet

Igazgató: Szőrényi László
<http://www.iti.mta.hu/>

Publikációk száma összesen: 514
Ebből tanulmány, cikk: 408
Tudományos írás: 19
könyv: 87

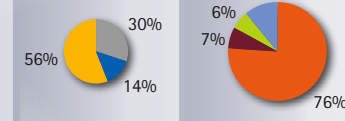

70 fő

Közgazdaságtudományi Intézet

Igazgató: Fazekas Károly
<http://econ.core.hu/>

Publikációk száma összesen: 187
Ebből tanulmány, cikk: 133
Tudományos írás: 6
könyv: 48

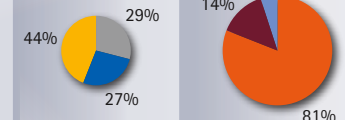

66 fő

Nyelvtudományi Intézet

Igazgató: Kenesei István
<http://www.nytud.hu/>

Publikációk száma összesen: 234
Ebből tanulmány, cikk: 158
Tudományos írás: 30
könyv: 46

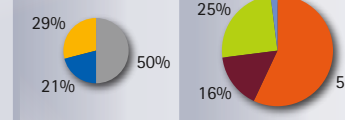

121 fő

Pszichológiai Kutatóintézet

Igazgató: Czigler István
<http://www.mtapi.hu/>

Publikációk száma összesen: 137
Ebből tanulmány, cikk: 120
Tudományos írás: 9
könyv: 8

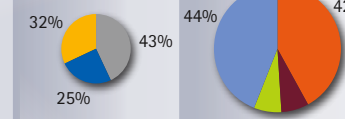

78 fő

Regionális Kutatások Központja

Főigazgató: Horváth Gyula
<http://www.rkk.hu/>

Publikációk száma összesen: 369
Ebből tanulmány, cikk: 313
Tudományos írás: 25
könyv: 31

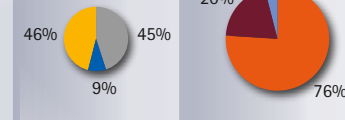

114 fő

Zenatudományi Intézet

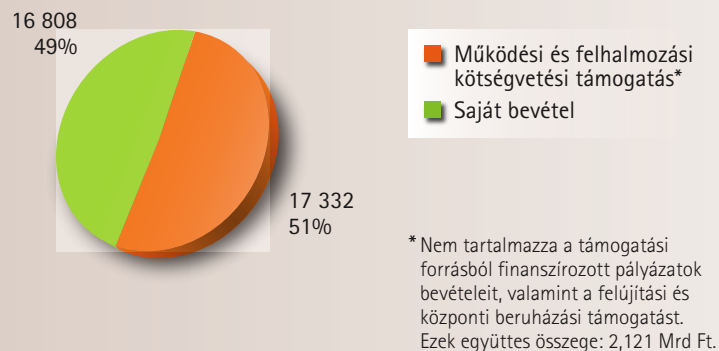
Igazgató: Tallián Tibor
<http://www.zti.hu/>

Publikációk száma összesen: 180
Ebből tanulmány, cikk: 129
Tudományos írás: 30
könyv: 21

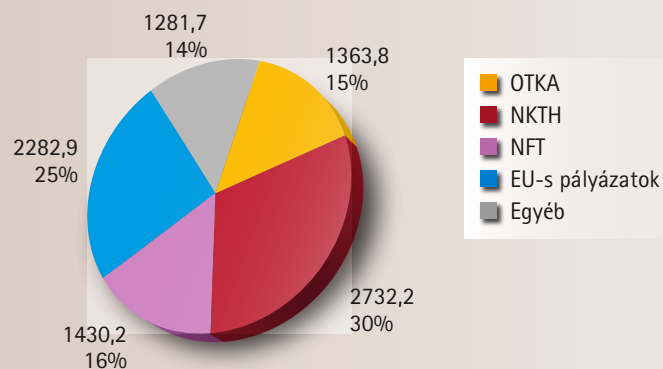

68 fő

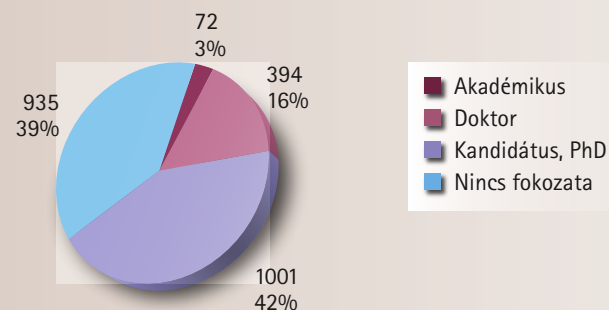
Az MTA kutatóintézeteinek költségvetése (összesen: 34 140 M Ft), 2005

A kutatóintézetek pályázatainak aránya (összesen: 9090,8 M Ft), 2005

Az MTA intézetek kutatóinak megoszlása tudományos fokozat szerint (összesen: 2402 kutató), 2005

Akadémia a társadalomért, gazdaságért

Az intézetekben a saját szakterületek mellett **interdiszciplináris kutatások is zajlanak**, gyakori az intézetek közötti együttműködés. A kutatási eredmények hasznosítására több intézetben kis, **innovatív spin-off cégeket alapítottak**, telephelyeiken számos magáncég számára biztosítják a kutatás-fejlesztéshez szükséges szellemi kapacitást és kutatási infrastruktúrát.

Az elmúlt fél évtizedben a hálózat sikeresen alkalmazkodott az elsősorban alkalmazott kutatási feltételeket támogató hazai és nemzetközi pályázatokhoz. **A saját bevételek mintegy 25%-kal növekedtek.** Bár az intézethálózat tevékenységében jelentősek a szerteágazó ipari kapcsolatok, a sikeres fejlesztés és **az innováció záloga** az új ismereteket feltáró, eredeti ötletekre épülő kutatómunka, az **alapkutatás.**

Az innováció a természettudományok mellett a társadalomtudományokban is jelen van, a kutatások **hasznosulnak a szakpolitikák, valamint a kül- és belpolitika terén egyaránt;** az Európa-tanulmányok, a jogharmonizáció, a munkaerő-vándorlás tanulmányozása, a minimálbér ésszerű alakításának stratégiája az országos politika közép- és hosszú távú tervezését is befolyásolják.

Az akadémiai kutatóhálózat 2005. évi eredményeit **Tudomány, Innováció, Életminőség – Az MTA intézetei az ország gyarapodásáért** címmel publikálta. Az alábbi ismertető nem törekszik a teljességre, a példák csupán illusztrálják az eredmények széles körét.

- Az **Állatorvos-tudományi Kutatóintézet** a baromfiállományok védelmére új Salmonella elleni vakcinát dolgozott ki, emellett sikeresen állított elő *járvány-specifikus baromfipestis vakcinatörzseket*, illetve sertések és szarvasmarhák gyógyítását szolgáló új gyógyszereket. Eredményei nyomán a magyar baromfi- és sertéságazat versenyképesebbé válik.
- A **Balatoni Limnológiai Kutatóintézet** feltérképezte a Balaton halállományát, javaslatot dolgozott ki a nem őshonos fajok telepítésének üteméről. A vizsgálatok alapján a halgazdálkodás javítására a tó biológiai egyensúlyának megőrzését szolgáló stratégiát alakított ki.
- A **Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet** mint Közép-Európa vezető idegtudományi kutatóintézete 2004 őszén a Nemzetközi Agykutató Szervezet (IBRO) értékelése szerint hozzájárult ahhoz, hogy *Magyarország központi szerepet töltsön be a világ idegtudományában.*

Az életminőség javítását célzó kutatások keretében az intézet munkatársai az *agyi információcsere új útját fedezték fel, amelynek modelljét a számítógépekkel, mesterséges intelligenciával kapcsolatos párhuzam a leggyakrabban alkalmazott agyműködési modellé avatta. Alapvető felismerésekre jutottak az agyi információfeldolgozásról, az emlékezet működéséről, ami segít jobban megérteni a tanulási képességek jellegét, az emlékezet működését, a kábítószeres hatásait és veszélyeit.*

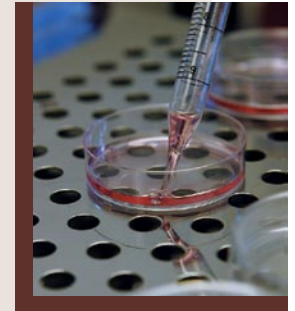
- A **Növényvédelmi Kutatóintézet** a Vet Pharma Kft.-vel kötött kutatási-fejlesztési együttműködés keretében egy új növényvédelmi termékcsaládot fejleszt(ett) ki. A termék hátterét a mezőgazdaságban kárt okozó rovarok kémiai kommunikációjának (elsősorban feromonok) alapvető kutatásai adják, amely területen az intézet a nemzetközi tudomány élvonalába tartozik. Sikeres terméke a „CSALOMON®” feromoncsapda-család, amely mintegy 100 kártevő rovarfaj csapdázására kínál eszközt.

Csapdaeladások külföldre

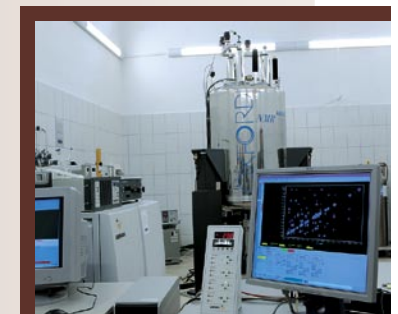
- Az **Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet** a *környezetszennyezés, a globális klímaváltozás, a tájhasználat változása* miatt felmerülő problémák megoldásához hozzájárulva klímazimulációs terep-kísérleti rendszert épített ki a Kiskunságban. A kutatók kidolgoztak egy tájszintű vegetációmozaikra alkalmazható módszert a növényzet *föld felett élő biomasszájának* becslésére és térképezésére, amellyel adatokat szolgáltatnak a *globális klímamodell* számára is.

- A **Mezőgazdasági Kutatóintézet, a Talajtani és Agro-kémiai Kutatóintézet, illetve a Növényvédelmi Kutatóintézet** közös kutatása a növénytermelési szerkezet javítására, valamint a fenntartható fejlődést biztosító termelési módok bevezetésére irányult. Kutatásaikban az ellenálló gabonafélék biotermesztése mellett a transzgenikus növényfajták szántóföldi alkalmazását vizsgálták, figyelembe véve a környezetvédelmi szempontból érzékeny területek fejleszthetőségének problémáját. A vizsgálatok a korszerű biológiai védekezési eljárások és az ellenálló fajták kidolgozását eredményezik.

- A **Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Intézetben** a nanotechnológiára alapuló mesterséges szervvel kapcsolatos vizsgálódások, a kezdeti stádiumban lévő, biztató eredményekkel kecsegtető ún. „orr” projekt célja a szagok érzékelésének objektivizálása. A kutatások gazdasági hasznosulása a környezetben lévő veszélyes elegyek, gázszennyezők kiszűrése, a robbanószerkezetek, kábítószeres felismerése és kimutatása.

- A **KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet** munkatársai jelentős szerepet játszottak abban a kísérletben, amelyet az American Institute of Physics 2005. az év kiemelkedő eseményei között tart számon. Új, meglepő felismerésre jutottak az amerikai Brookhaven Nemzeti Laboratóriumban a világ legnagyobb, nehézionokat gyorsító berendezésnél (RHIC) végzett kísérletben. Az óriási energiájú, arany atommagokból álló részecskenyalábok egymással való ütközésekor rövid időre, átmenetileg olyan körülmények jönnek létre, mint amilyenek a világegyetem történetének kezdetén, az ősrobbanás után néhány milliomod másodperccel léteztek. Az RMKI kutatói a négy RHIC kísérlet közül a legnagyobbak, a PHENIX-nek a munkájába kapcsolódtak be. Részt vettek az adatok mérésében, feldolgozásában és elméleti értelmezésében egyaránt. Sikerük közös a Debreceni Egyetem és az ELTE TTK Atomfizikai Tanszék kutatóival is, akikkel az RMKI által koordinált PHENIX-Magyarország együttműködés keretében összehangolják kutatásaikat.

- Az **MTA Szegedi Biológiai Központja** a daganatkutatás egyik fontos kérdésére összpontosított: a beteg, illetve átültetett szervek géntérképének módosulásait vizsgálta. DNS-, illetve fehérjehipekkel végzett kísérleteik olyan eredményekkel kecsegtetnek, amelyek a géntechnológiai kutatások üzleti célú felhasználását vetítik előre.

- Az **SzBK Biofizikai Intézet** a nanotechnológia, a biológiai környezetvédelem és a neurobiológia területén végez olyan kutatásokat, amelyeknek közvetlen gyakorlati vonatkozásai vannak. Olcsó, mikroszkopikus, összetett feladatokat ellátó, teljes biokémiai mérőrendszereket terveznek építeni, a program egy nanotechnológia-ág kifejlesztését foglalja magában. A tevékenység üzleti menedzselését a Biopolisz Kft. végzi, a témában egy spin-off cég jött létre (*Biochip Bt.*). Kutatási program indult továbbá a *biológiai eredetű környezetszennyező hulladékok mikrobiológiai lebontására*, üzleti partnerekkel.

- A **Közgazdaságtudományi Kutatóintézet** az oktatási expanzió és az iskolai szegregáció munkaerő-piaci következményeit tárta fel a 2002-ben a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Program keretében indított kutatással (*A Tudásalapú társadalom és munkaerőpiac XXI. században*). A kutatók az alábbi kérdésekre keresték a választ:

- Rendelkezik-e Magyarország viszonylag képzett munkavállalókkal, vagy sem?
- Milyen okokra vezethető vissza az oktatási expanzió?
- Milyen munkaerő-piaci következményei vannak az oktatási részvétel növekedésének?

Megállapítások:

- A magyarországi népesség iskolázottsága 2001-ben jelentősen elmarad az EU-országok átlagától.
- Az 1980-as évek közepétől az iskolázottsági expanzió megállt a szegény rétegeknél.
- Magyarország foglalkoztatási lemaradása abból adódik, hogy az alacsony (nyolc osztálynál, illetve szakiskolánál nem magasabb) iskolázottságú munkavállalók az EU átlagához képest túl sokan vannak, és rosszabbul is foglalkoztathatók.
- Az alacsony iskolai végzettségű rétegek újratermelődése összefügg a szegregált oktatás terjedésével.

- A **Regionális Kutatások Központja** tevékenységének eredményeképpen elkészült a magyar régiók és települések versenyképességi potenciálja elemzésének módszertana, kirajzolódott a versenyképességet befolyásoló tényezők területi eltérései Magyarországon. A városfejlődés jelenét érintő kutatási eredményeik felhívták a figyelmet arra, hogy Magyarország fejlesztéspolitikájában a jövőben fontos hangsúlyt kap a városhálózat fejlesztése. Kutatásaik eredményeképpen sikerült meghatározni azokat a kistérségeket, amelyek az általános válsághelyzetén kívül a jövőben kedvezőtlen helyzetbe kerülhetnek, megjelölve annak kiváltó tényezőrendszerét.

Tudományos teljesítmény, tudóstámogatás

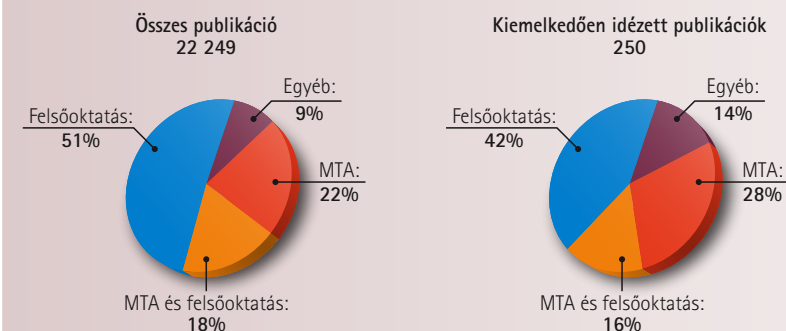
A teljesítmény háttere

- Az MTA kutatói létszámának aránya az országos kutatói létszámhoz viszonyítva 19%.
- A K+F forrásokból az MTA részesedése 17% körüli.

Tudósteljesítmény Magyarországon

Az akadémiai intézetek kutatómunkájának eredménye – a mérőszámok szerint – jócskán meghaladja a létszám- és költségvetési arányuk alapján elvárható teljesítményt.

A 2001–2005 között megjelent összes magyar publikáció és kiemelkedően idézett publikáció intézménytípus szerinti megoszlása

Forrás: Web of Knowledge (Thomson-ISI, Philadelphia, PA, USA) Web of Science alapján, MTA-KSZI

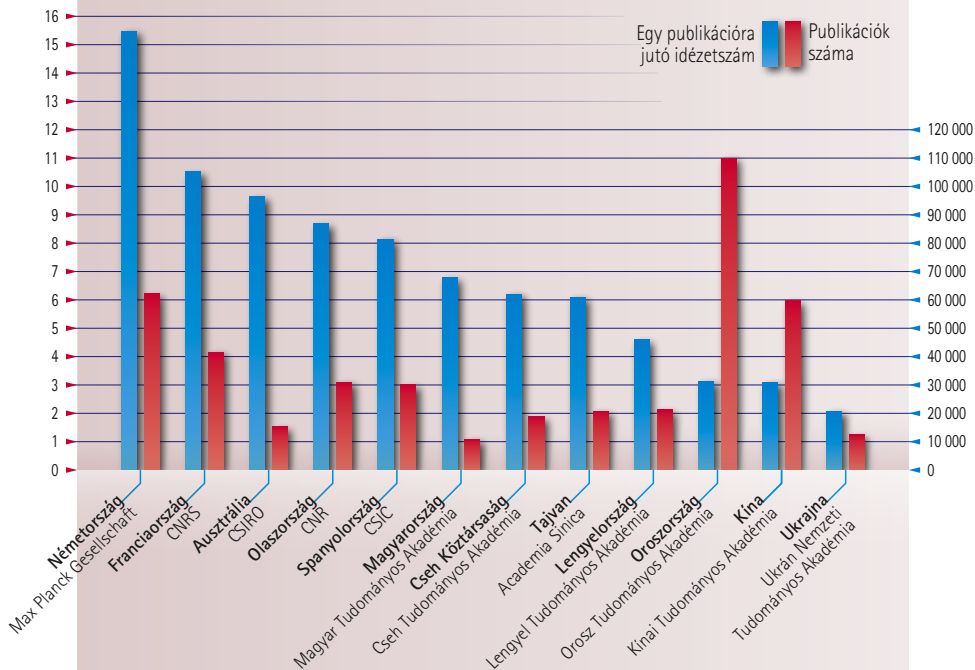
A kiemelkedően idézett publikációk összes publikációkhoz viszonyított arányát vizsgálva látható, hogy az **MTA kutatóintézeteinek teljesítménye arányosan kétszerese a felsőoktatási kutatási teljesítménynek.**

Az MTA publikációs teljesítménye 2001–2005 között az összesített magyar teljesítményhez viszonyítva **35–47 százalékos, de 2005 végére megközelíti az 50%-ot.**

Tudományos teljesítmény a külföldi főhivatású, felsőoktatástól független kutatóhálózatokhoz képest

Az MTA más tudományos akadémiaikkal és multidiszciplináris kutatóintézményhálózatokkal összehasonlítva az egy publikációra kapott átlagos hivatkozási számot tekintve **megelőzi a régió összes többi hasonló intézményét, valamint a két kínai akadémiaét.** A nagy nyugat-európai intézményhálózatok (illetve az ausztrál CSIRO) mutatószámai kedvezőbbek, de a felzárkózás reális célkitűzés.

A Web of Knowledge (Thomson—ISI, Philadelphia, PA, USA) Essential Science Indicators adatbázisának az 1995–2004 közötti időszakra vonatkozó intézményi adatai

Forrás: A Magyar Tudományos Akadémia az Essential Science Indicators mutatószámainak tükrében. Előzetes eredmények. MTA KSZI, 2005.

Tudóstámogatás

A tudóstámogatás elsődleges funkciója és értéke, hogy hozzájárul a magyar vezető kutatói réteg egzisztenciális biztonságához, ezzel pedig a tudásgazdaság szellemi háttérének kiépítéséhez.

Magyarországon közel háromezer vezető kutató részesül tudóstámogatásban. Közülük 365-en akadémikusi tiszteletdíjat, több, mint kétezer-négyszázan pedig akadémiai doktori tiszteletdíjat kapnak. A tudóstámogatás és egyéb kutatási támogatások (Bolyai-ösztöndíj, támogatott felsőoktatási kutatóhelyek) révén az MTA költségvetésének több, mint negyede a felsőoktatásban tevékenykedő oktatókhoz, kutatókhoz jut el.

Mindezek révén az Akadémia évi mintegy négy milliárd forintot költ a legkiválóbb magyar tudósok javadalmazására. Ennek 70%-a az egyetemi szférában dolgozó kutatókat támogatja.

Ennek ellenére Magyarországon az egy kutatóra jutó K+F ráfordítások a vállalati szektorban jóval magasabbak, mint a költségvetésből gazdálkodó Akadémián vagy a felsőoktatásban.

Az akadémiai kutatás értelme

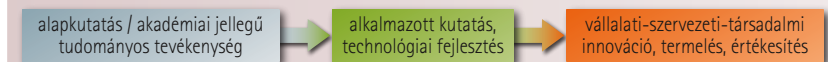
Az alapkutatás művelése elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy esély legyen közvetlen gazdasági hasznot hozó innovációs tevékenységre!

- Az új ötletekre való készség, az innovációs potenciál, a valódi új eredményt hozó fejlesztés azokon az ismereteken és készségeken alapul, amelyeket kizárólag a tudományművelés nyújt.
- Az alapkutatás a tudományos kutatás szocializációja, az ennek során kiteljesedő kreativitás, az innen származó innovatív megközelítések szolgáltatják az igazi hasznot hozó ötleteket.
- Konjunktúráktól függetlenül is szükséges a tudományos intézetek, iskolák fenntartása, mert nem tudható előre, hogy milyen interdiszciplináris együttműködések, tudományterületi átrendeződések szolgáltatják a következő évek élenjáró technológiai újításait!
- A hatékony és versenyképes termékeket előállító innováció-orientált tevékenységben a fejlesztés folyamatosan igényli az alapkutatás ötleteit, kontrollját, visszacsatolását, az alapkutatás pedig folyamatosan igényli az alkalmazás ösztönzéseit, kihívásait.

Az innovációs lánc (a teljes K+F+I láncolat) korszerű működése:

- (1) új ismeretek szerzése;
- (2) új eljárások, termékek kifejlesztése;
- (3) új ismeretek által növelt hozzáadott érték.

A tudományos kutatás és alkalmazás régies modellje

A tudományos kutatás és alkalmazás közelmúltbeli modellje

A tudományos kutatás és alkalmazás korszerű modellje

A fiatal Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia kiemelkedő fontosságot tulajdonít a fiatal kutatók támogatásának.

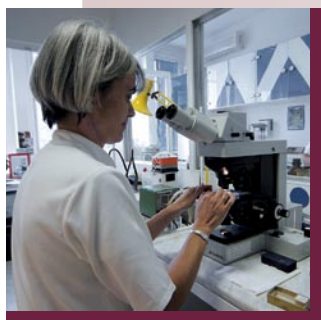
Fiatal kutatói keret

Az Akadémia a költségvetéséből külön keretet biztosít a 35 év alatti kimagasló kutatás-fejlesztési tevékenységet elért kutatók támogatására. A pályázat keretében történő foglalkoztatás 3 év időtartamú. Az erre vonatkozó tárgyévi előirányzott keret 1 024,1 millió Ft.

Bolyai-ösztöndíj

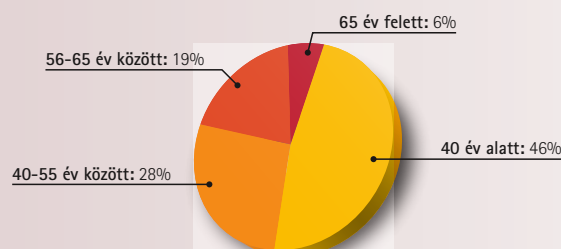
Szintén a fiatal (45 év alatti) kutatók támogatását kívánja szolgálni az Akadémia által minden évben rendszeresen meghirdetett **Bolyai-ösztöndíj**.

Az ösztöndíj határozott időre (1, 2 vagy 3 évre) szól, összege 2006-ban bruttó 113 200,- Ft/hónap.

Az Akadémia a legfiatalabb korátlagú kutatási hálózat Magyarországon és Európában!

Az MTA intézetek kutatóinak (2402 fő) életkora:

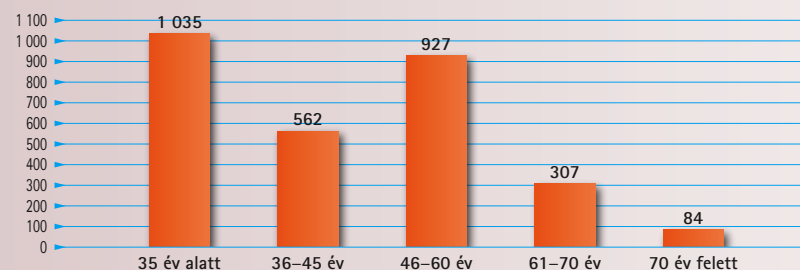

- A kutatók közel ötöde 30 év alatti!
- Az utóbbi három évben több mint háromszáz, 30 év alatti fiatal került be az Akadémia kutatói közé!

Az akadémiai intézetek kutatóinak korátlagosa 3–5 évvel alacsonyabb, mint a felsőoktatásban dolgozók átlagéletkora!

Az MTA belső költségvetési átcsoportosítással tette lehetővé, hogy 2006-ban a fiatal kutatók közül a legkiválóbbak lejáró státuszát meg lehessen hosszabbítani.

MTA kutatói korfa*

*Tartalmazza a KSH és a Támogatott Kutatóhelyek Irodája kutatóit is.

Az információs tudóstársadalom

A Magyar Tudományos Akadémia az információs forradalom kezdete óta úttörő szerepet játszik a hálózatos technológiák meghonosítása és fejlesztése terén. Számos kutatóintézet élén jár az IT-alapú kutatási infrastruktúra kialakításában és az innovatív alkalmazások területén is.

A magyar tudományos élet, a kutatás-fejlesztés és innováció nagy sebességű informatikai rendszere a világ legfejlettebb országainak tudományos intézményeihez mérhető. Ennek köszönhetően nemzetközi kutatócsoportok keretében sok ezer kilométerre elhelyezett műszereket is használhatnak a tudósok hazai kutatóintézetükből. Az egymástól igen nagy távolságra dolgozó kutatók közös munkáikat úgy végezhetik, mintha ugyanabban a szobában ülnének. A kutatói hálózat, mint a világ valamennyi országában, hazánkban is az információs társadalom előfutára: a hazai fejlesztői közösségekkel és a piaci szereplőkkel kialakított folyamatos együttműködés keretében a későbbi széles körű alkalmazások számára legfontosabb új technológiákat elsőként alkalmazza és teszteli, segítve azok minél gyorsabb elterjedését, a korszerű és versenyképes magyarországi informatika kialakulását. Az MTA kutatóintézeteinek megbízható széles sávú adatátviteli kiszolgálását a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztésért Program (NIIF) biztosítja.

Valamennyi kutatóintézet működtet önálló honlapot. Az MTA által fenntartott honlapok és hírlevelek minden tudományterületről kínálnak információkat. A webhelyek elsősorban a szakmai közönség igényeit tartják szem előtt, tájékoztatást nyújtanak az intézetekben folyó tevékenységről, kutatási témákról, projektekről. Az intézeti honlapokon keresztül érhető el a kutatómunkához nélkülözhetetlen, akadémiai fejlesztésű adatbázisok is.

Az MTA központi honlapja (www.mta.hu) a hazai tudományosság egészéről első kézből szolgál hírekkel, információkkal, valamint összefoglaló jellegű adatbázisokat kínál valamennyi érdeklődő számára tudósokról és tudományos közleményekről.

A honlap főbb szolgáltatásai magyar és angol nyelven:

- közérdekű akadémiai adatbázisok (tudósok és publikációk adatai)
- hírek az Akadémiáról és a magyar tudományos életéről
- akadémiai eseménynaptár
- videoarchívum Nobel-díjas tudósok előadásairól
- híradás magyar kutatók vezető tudományos szaklapokban megjelenő közleményeiről
- sajtószemle
- hírlevél
- információk az MTA teljes intézményhálózatáról
- teljes körű információszolgáltatás az „üvegseb” törvénynek megfelelően

Az Akadémia honlapja és heti elektronikus hírlevele egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a magyar nyelvű tudományos weboldalak között. Ezt támasztja alá a honlap látogatottságának folyamatos növekedése, a hírlevél megrendelőinek növekvő tábora, illetve az MTA honlapjára mutató külső linkek stabilan növekvő száma.

Tudomány a nagyvilágban

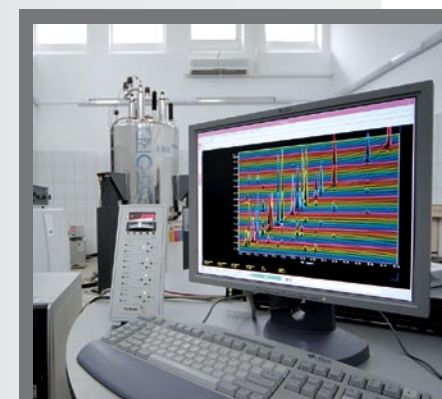
Stratégiai irányváltás az EU és az USA tudománypolitikájában

Az elmúlt években a hangsúly egyértelműen az alapkutatásokra került Európában és az USA-ban is. Ma már politikusok nyilatkoznak arról, mennyire fontos, hogy növekedjen a politikai életben a tudomány iránti elkötelezettség. Felhívják a figyelmet arra is, hogy nem állítható szembe a mindennapi, azonnali bevételtermelés és a közösségek, gazdaságok, szellemi produktumok hosszú távú működését lehetővé tevő értékteremtés.

Az Európai Bizottság megállapította, hogy Európa hibát követett el, amikor az uniós keretprogramokat egyedül a közvetlen versenyképesség szolgálatába állította, ugyanis kiderült, hogy a gazdaságban most használatos technológiák kimerülőben vannak. Az új technológiákhoz viszont új ötletek kellene, azok pedig alapvetően az alapkutatásból származnak. Ezért létrejött az Európai Kutatási Tanács és a 7. keretprogramban hétmilliárd eurót fordítanak alapkutatásra. Bush elnök 2006. januárban tartott beszédében az USA egyik legfontosabb nemzetközi versenyképességi tényezőjének a természettudományos alapkutatásba és képzésbe való radikálisan nagyobb állami befektetések szükségességét jelölte meg. A legbefolyásosabb amerikai cégek érték el, hogy az alapkutatás újra kiemelt állami feladat legyen, mert szembesültek azzal, hogy rövid időn belül hiányozni fognak azok a kutatási eredmények, amelyek azután a vállalkozók közreműködésével kerülhetnek be a gazdaságba.

Pénzügyi bevétel alapkutatás nélkül csak korlátozott ideig lehetséges.

A tudomány a fenntartható versenyképesség, a hosszútávra szóló befektetések, a minden embernek felemelkedést jelentő szellemi erőforrás-fejlesztés számára nélkülözhetetlen alapot szolgáltatja.

Kétévente a világ tudományos fővárosa: Budapest

2003 óta Magyarország kétévente néhány napra a világ tudományának közép-pontjába kerül.

A Magyar Tudományos Akadémia saját sikeres kezdeményezése eredményeképpen kétévente megrendezi a Tudomány Világforumának budapesti tanácskozását, a World Science Forum-ot, amely egybeesik az UNESCO által alapított Tudomány Világnapjával. Az eddigi események olyan fővédnökökkel büszkélkedhettek, mint Kofi Annan, az ENSZ főtitkára, Jose Manuel Barroso, az Európai Unió elnöke, Koichiro Matsuura, az UNESCO főigazgatója, Mádl Ferenc, a Magyar Köztársaság volt és Sólyom László, a Magyar Köztársaság jelenlegi elnöke, valamint Goverdhan Mehta, az ICSU elnöke. A Tudomány Világforumának budapesti tanácskozásai világszerte élénk figyelmet keltettek nem csupán tudományos körökben, hiszen a beszélgetéseken részt vettek politikai döntéshozók, a gazdaság és a kultúra meghatározó személyiségei és a közélet jeles képviselői. A rendezvényeknek sikerült felkelteniük az írott és elektronikus sajtó kiemelt figyelmét. A WSF témái olyan problémákat állítanak középpontba, melyek aktualitásuk révén széles érdeklődésre számíthatnak, és hangsúlyozzák a tudomány kulcsszerepét a XXI. századi kultúrákban.

Az esemény nagy és pozitív visszhangot váltott ki mind a nemzetközi, mind pedig a magyar médiában. A külföldi sajtó (Los Angeles Times, Frankfurter Allgemeine Zeitung) gyakran emlegeti Budapestet a tudomány fővárosaként, és elismerően nyilatkoznak arról, milyen fontos értéket képvisel a magyar tudomány az Európai Unióban. Megemlítik, hogy Magyarország egyik legfontosabb hozzáadott értéke az EU számára a magyarok tudásbázisa, a magyar tudomány eredményei, kiválóságai. A WSF hozzájárul a tudomány ismertségének növeléséhez és pozitív társadalmi megítéléséhez.

Az első WSF a tudás és társadalom kapcsolatának vizsgálatára helyezte a hangsúlyt (Knowledge Et Society). Nyolcvan országból négyszáz tudóst és közéleti személyiséget hívtak meg a fórumra, közöttük olyan hírességeket, mint: Romano Prodi, az Európa Bizottság elnöke, Alexander Lámfalussy, az Európai Monetáris Intézet alapítója, William Wulf, az Amerikai Mérnökakadémia elnöke, Craig Werner, a humán géntérkép elkészítésének egyik vezéralakja, Goverdhan Mehta, az Indiai Tudományos Akadémia egykori elnöke, Hans Wigzell, a Karolinska Intituttt rektora, az orvosi Nobel-díj bizottság elnöke.

Hasonló sikereket könyvelhet el a második WSF 2005-ben, amely a tudás, az etika és a felelősség viszonyát állította vizsgálatának középpontjába – Knowledge, Ethics and Responsibility – és visszatérő előadóiaként köszönthette az első WSF-en megjelent híres tudósokat.

Az Akadémia a nemzetközi tudományban

A tudomány világa globalizálódásával nem csupán a kutatási témák válnak közzé, azok művelése is gyakran túllépi a nemzeti kereteket. A hazai kutatásnak fontos feladata, hogy beilleszkedjen a globális, elsősorban európai tudománypolitikai keretekbe és részt vállaljon a közös feladatokról. Magyarországnak eleme érdeke, hogy minden alapterületen fenntartható kutatásokat végezzen.

Akadémiai kutatóhálózat: az uniós tagság sikertörténete

Az EU-csatlakozást követő időszak nem csak új kihívásokat, de megváltozott gazdasági, társadalmi környezetet, egyszerre nagyobb lehetőségeket, bizonyos területeken szűkülő kereteket, szigorúbb feltételeket hozott. A változó körülmények ellenére az intézetek kutatói, kutató csoportjai megőrizték elismertségüket tudományterületük nemzetközi életében. Ezt igazolja publikációik száma, idézettsége és a nemzetközi tudományos bizottságokban, folyóiratok szerkesztőségében betöltött tisztségük is. Két példa a sok közül: Lovász László matematikus az International Mathematical Union elnöke, Freund Tamás neurológus pedig a Federation of European Neuroscience Societies elnöke lett.

Az MTA érdekképviseletét Brüsszelben a HunASCO (Hungarian Academy of Sciences Contact Office to the EU) látja el. Az irodát, mely 2006 áprilisában kezdte meg működését állandó brüsszeli helyszínnel, az MTA hozta létre és finanszírozza. Feladata a K+F és innovációs érdekképviseleti tevékenység, így alapozva meg az MTA aktív és hivatalos jelenlétét Brüsszelben, részvételét az EU Kutatásfejlesztési keretprogramjaiban, és integrálódását az Európai Kutatási Térségbe.

Az MTA nemzetközi jelenléte

Az MTA nemzetközi együttműködések révén is kapcsolódik a külföldi tudományos élethez. Nemzetközi kapcsolatai három pilléren nyugszanak. Az első pillér az Európai Tudományos Kapcsolatok Főosztálya, amely az európai multilaterális tudományos kapcsolatok koncepcionális és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik, különös tekintettel az EU tudományos programjaira.

A második pillér a Nemzetközi Együttműködési Iroda, amely az Akadémia bilaterális kapcsolatait ápolja, és a nemzetközi tudományos szervezetekben való képviseletét biztosítja.

A Határon Túli Magyarok Titkársága képezi a harmadik pillért. A Titkárság készíti elő és bonyolítja a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság programjait, és tartja a kapcsolatot a határainkon kívül található magyar tudományos műhelyekkel és kutatókkal. Ide kötődik a nyugaton, szórványban élő magyar tudósok és az Akadémia közös fóruma is, a Nyugati Magyar Tudományos Tanács.

Mindentudás Egyeteme – A tudomány médiásikere

2002 szeptemberében indult útjára a Mindentudás Egyeteme, amelyről rövidesen kiderült, hogy a hazai tudományos ismeretterjesztés nem csupán eddigi legmerészebb vállalkozása, hanem valódi médiásiker is. Az indulás éve óta a nagyközönség és a szakma töretlen érdeklődéssel és szimpátiával követi a vállalkozás eseményeit.

A Mindentudás Egyeteme alapítói, a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Telekom a színvonalas tudományos ismeretterjesztés felélesztésével nagyszerű lehetőséget biztosítottak nem csupán a hazai közönségnek, de a nemzetközi kutatásban is jeleskedő magyar kutatóknak és műhelyeknek is. Az alapítók által létrehozott tudományos ismeretterjesztési forma és kommunikációs-internetes fejlesztések, az írott és elektronikus média ilyen mértékű összekapcsolása egészen addig ismeretlen volt Magyarországon ebben a műfajban.

A program keretében egyetemi szemeszterrendszerben hétről hétre, mindig ugyanott, ugyanabban az időpontban és ugyanabban a terjedelemben tartanak előadást a magyar tudomány képviselői a legkülönbözőbb tudásterületek aktuális, közérdekű kérdéseiről és vitatják meg a témát a hallgatósággal.

A Mindentudás Egyeteme sorozat hamarosan a 150. előadásnál tart. Az előadásokat alkalmanként 350–500 fő látogatja. A Mindentudás Egyeteme heti média megjelenéseinek száma 20–25, az eddigi internetes oldalletöltések száma 7,5 millió, programjainak televíziós nézettsége előadásonként félmillió.

Az alapítók és a szervezők fontosnak tartják, hogy az előadásokat eljuttassák vidéki egyetemi városokba és a határon túlra is.

A program bővülését jelentette a közvetett kommunikációt, az aktuális kérdések részletes megvitatását lehetővé tevő klubok létrehozása, egy adott témát bemutató filmek, tudományos spotok forgatása.

A Mindentudás Egyeteme a korszerű tudásátadást szem előtt tartva elindította e-learning programját is.

Mindentudás Egyeteme – médiamix

TELEVÍZIÓ-RÁDIÓ	DIGITÁLIS MÉDIA	PRINTMÉDIA
<p>Átlag 400 000 fős nézettség előadásonként</p> <ul style="list-style-type: none"> • MTV1 50 perc • M2 50 perc • Duna Tv 3 x 60 perc • Hálózat Tv 55 perc • Helyi televíziók (TIT szervezésében) • Petőfi Rádió 55 perc • RádióAktív 55 perc • Inforádió 55 perc 	<p>Átlag 20 000 látogató hetente</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az előadások interaktív honlapja • A klubok interaktív honlapja • Honlap, mint tudományos magazin 	<ul style="list-style-type: none"> • Mindentudás Egyeteme könyv (kötetenként 5000 példány) • Metro újság: hétfőn interjú az előadóval (naponta több, mint 600 ezer olvasó) • Népszava: pénteken rövid összefoglaló (90-100 ezer olvasó naponta) • Magyar Nemzet: szombaton egyoldalas összefoglaló (200-220 ezer olvasó) • Népszabadság: szombaton rövid összefoglaló (540 ezer olvasó) • Élet és Tudomány: pénteken 2 oldalas cikk (112 ezer olvasó hetente) • Jövő Háza programfüzet: programajánló • Pesti Est – Jövő Háza programajánlójában (234 ezer olvasó) • RTV Részletes – programajánló (120 ezer olvasó hetente)

Mindentudás Egyeteme – számokban

Kultúra az Akadémián

A tudás, a kultúra és a mecénások találkozóhelye

Széchenyi István műpártoló tevékenysége alapozta meg az MTA és az európai művészet kapcsolatát. Az alapítást követő években – Széchenyi István, Kazinczy Ferenc és Fáy András hatására – a külföld művészeti értékeinek megismerése és befogadása került előtérbe. Néhány évtizeddel később már a hazai, „mestermű-berber kvalitásokkal” rendelkező művészek alkotásai is bekerültek a gyűjteménybe. Budapest várostörténetének és a magyar építészettörténeti fejlődés egyik fordulópontján született az Akadémia palotája, amely új korszakot nyitott a tudós társaság és a képzőművészet viszonyában. Az Akadémia épületének 2. és 3. emeletén nyílt meg az **Országos Képtár**, amely a kor legjelentősebb európai képtárai közé sorolható, s egyben a Szépművészeti Múzeum előzménye. A gazdagon díszített, harmonikus, európai rangú épület városképileg mindig meghatározó szerepet játszott, és 1865-ös átadása óta akár csak a Parlament, a főváros egyik emblematikus épületévé vált, alapítása óta a tudás, a kultúra és a mecénások találkozóhelye.

Művészeti gyűjtemények

A művészetek ápolása másfélszázados hagyományra tekint vissza az Akadémián. Ennek megfelelően alakították ki az **Akadémia művészeti gyűjteményét**, ahol elsősorban az Akadémiával, annak alapításával, tevékenységével kapcsolatos, illetve ahhoz kapcsolódó műalkotásokat gyűjtöttek tematikus kiállításba. Külön termet szenteltek az alapító Széchenyi

Ligeti Antal: Libanoni cédrusliget, 1876

István emlékének. A gyűjtemény elsősorban adományok révén gyarapodott, igen gyakran úgy, hogy az Akadémia tagjává választott jeles művészek taggá választásuk alkalmából egy-egy képet ajándékoztak az intézmény gyűjteményének. Így került az Akadémia falai közé Kisfaludy Károly: Tengeri tájkép vagy Markó Károly Árkádiai táj c. festménye, ahogyan Zichy Mihály, Barabás Miklós, Ferenczy István, Jakoby Károly egy-egy alkotása is. De folytathatnánk a sort Thanoffer Károly, Székely Bertalan, Anton Eisle magyar tudósokról, kiemelkedő művészekről készített portréival. A Füst Milán képzőművészeti gyűjtemény egyes darabjai is megtekinthetők az Akadémia „tárlatán”, olyan jeles XX. századi festők képeivel, mint Mednyánszky László, Rippl-Rónai József vagy Berény Róbert.

A művészeti gyűjtemény részei többek között olyan unikális részgyűjtemények, mint a Kisfaludy-gyűjtemény, a Goethe-gyűjtemény, a Széchenyi-gyűjtemény vagy a Vörösmarty-hagyaték.

Könyvtár

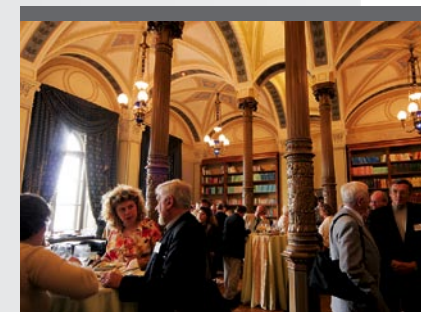
Az MTA könyvtárának feladata a tudományos ismeretek terjesztése, a tudományos munka előmozdítása. Nemzeti intézményként országos jelentőségű nyomtatott, kéziratos, levéltári és egyéb információhordozókon tárolt anyagokat őriz. Egyedülálló szolgáltatása az Institute for Scientific Information (ISI) bibliográfiai adatbázis és idézettségi index-szolgáltatás, amely hetente bővül. Az úgynevezett Web of Science (WoS) adatbázis – amelynek adatai 1975-től feldolgozottak – utolsó öt évfolyama kereshető az interneten keresztül. Az adatbázis az alábbi felosztásban szolgáltat információkat: Arts & Humanities, Science Expanded & SciSearch, Social Science & Social SciSearch.

A könyvtár modern könyv- és folyóirat gyűjteménye, amelyre a nyelvi sokszínűség és az egyediség a jellemző, a külön gyűjteményekkel együtt – Kézirtattár- és Régi Könyvek Gyűjteménye, Keleti-Gyűjtemény, Mikrofilmtár – több mint 2 millió könyvtári egységet tesz ki.

Akadémiai Klub

A klub, illetve az azt működtető egyesület alapításának célja azon lehetőség megteremtése a hazai tudományos, kulturális és gazdasági élet meghatározó személyiségei számára, hogy egyedi környezetben, magas színvonalú szolgáltatást nyújtó, klub jelleggel működő helyen találkozhassanak egymással. Az egyesület tevékenysége révén a zene is méltó otthonra talált az Akadémián. Erről tanúskodik a klub által szervezett több mint 100 koncert, előadói est, amelyeken a magyar és nemzetközi zeneművészet olyan méltán híres előadói léptek fel mint a Bartók- és Kodály vonósnégyes, Schiff András, Perényi Miklós, az Erdődy Kamarazenekar, a Berliini Filharmonikusok 12 csellistája és Mocsáry Károly zonoraművész. A klubtagok alulról szerveződő asztaltársaságai, törzsasztalai szerves részét képezik a klubéletnek.

Rendszeresen találkoznak – többek között – a Darányi Ignác Agrár Törzsasztal, a Szarvas Gábor Nyelvészeti Asztaltársaság, a Papp Ferenc Alkalmazott Nyelvészeti Asztaltársaság, a Nanoklub vagy a Bridzsklub tagjai és vendégeik.

Jeles napokhoz is kötődően, gasztronómiai estéken ismerhetik meg az érdeklődők a híres magyar borvidékek, kiváló boraszok termékeit, a magyar és a nemzetközi konyha remekeit. Már hagyomány a székházban megrendezett Akadémiai Bál is, amelynek kezdeményezője a klub egyesülete volt.

Tudományt mindenkinek – A Magyar Tudomány Ünnepe

A tudomány népszerűsítése, a „közfgyelem előterébe állítása” érdekében indította el 1997-ben az MTA a szaktárcákkal, társadalmi intézményekkel, tudományos szervezetekkel, iskolákkal és egyetemekkel együttműködve „A magyar tudomány napja” című rendezvénysorozatát, amelyet egy 2003-as országgyűlési határozat „A Magyar Tudomány Ünnepe” névre változtatott.

A 2003. évi XCIII. törvény a Magyar Tudomány Ünnepeéről (részlet)

Az Országgyűlés a tudomány társadalomban betöltött szerepét kiemelkedően fontosnak, a tudomány művelése és fejlesztése érdekében végzett tevékenységet elismerésre és kiemelkedő támogatásra méltónak tartja. Bízik abban, hogy Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz megnöveli a magyar kutatók, tudósok eddig is eredményes hozzájárulását az emberiség tudásának, ismereteinek gyarapításához. Fejet hajt elődeink előtt, akik a magyar tudomány fejlődéséhez hozzájárultak.

A rendezvénysorozat népszerűségét bizonyítja az ismeretterjesztő előadások, valamint az azokhoz kapcsolódó viták, kerekasztal-beszélgetések, nyílt-napok, könyvbemutatók, kiállítások látogatottsága. A program fontos eleme a regionalitás hangsúlyozása. A budapesti helyszínek mellett az ország egyetemi városai, országos tudás-központjai is részt vesznek a programok szervezésében, lebonyolításában. Az ünnep megnyitóját 2005-ben Pécsen, 2006-ban Szegeden tartották.

A több mint 400 rendezvényt egységes tematika köré szervezik, 2005-ben a „Tudás-etika-felelősség” összefüggése, a tudásátadás lehetőségei, 2006-ban az „Evolúció, fejlődés, revolúció” témaköre kapcsolta össze az egyes előadásokat, rendezvényeket.

Az elmúlt években sokan belátták: tudományos megalapozás nélkül elképzelhetetlen a szükséges továbblépés, legyen szó gazdaságról, kultúráról. Időközben az UNESCO is megalapította tudományos emléketét (European Science Week), amely a magyar akadémia-alapító Széchenyi István emlékhónapjára esik.

Nemzeti Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia kiemelten kezeli a határon túli magyar tudományosságot, a magyar-magyar kutatások integrációját. 1990 óta számos területen kezdeményezte és előmozdította a kapcsolatok fejlesztését. Így kerülhetett sor arra, hogy több évtizedes szünet után, 1990-ben ismét bevezették a **külső tagság** intézményét. Az MTA akkori elnöke, Glatz Ferenc 1996-ban hozta létre a határon túli magyar tudományosság akadémiai képviselőjére a **Magyar Tudományosság Külföldön elnöki bizottságot**, amely koordinálja az Akadémia e területen működő programjait. A magyar témával foglalkozó külföldi kutatók magyarországi kutatómunkájának támogatására indult el a **Domus Hungarica ösztöndíjprogram** 1997-ben.

Az **MTA határon túli köztestülete** az akadémiai köztestület kiterjesztéseként jött létre, 2000 óta tagjai lehetnek tudományos fokozattal rendelkező, magukat magyarnak is valló, a világ bármely országában élő kutatók. A köztestület, a területi bizottságok az egyre fontosabbá váló regionális együttműködések letéteményesei az Akadémián. Az MTA hatodik – egyben első határon túli – területi bizottsága 2007. január 1-vel kezdi meg működését Kolozsváron, az Erdélyi Múzeum-Egyesület keretében. A határon túli magyar kutatók szülőföldi kutatásait támogatandó, 2001-ben megindult a pályázati alapon működő **Határon túli magyar tudományosságért ösztöndíjprogram**.

Az MTA 2002 óta az Arany János-éremmel honorálja a külföldi magyar tudományosságért végzett kiemelkedő teljesítményeket. Tudományos eredményeikért 2004-től vehetik át a határon túli magyar kutatók az Arany János-díjat „életmű”, „kiemelkedő tudományos teljesítmény” és „fiatal kutató” kategóriában.

Az MTA elnöke, Vizi E. Szilveszter kezdeményezésére, az elnök tanácsadó testületként 2003-ban alakult meg a Nyugati Magyar Tudományos Tanács. Tevékenysége nyitott minden nyugaton élő tiszteletbeli és külső tag, valamint köztestületi tag, a tudományos életben meghatározó szerepet játszó, magát magyarnak valló, a magyar tudomány iránt elkötelezett személy előtt.

- **Kik az akadémikusok?**

Az akadémikusok körét rendes és levelező, valamint külső, illetőleg tiszteleti tagok alkotják. Az akadémikusok jogállását és tiszteletdíját az Akadémiai törvény és a kapcsolódó kormányrendelet rögzíti. (17. oldal)

- **Kik vezetik az Akadémiát?**

Az **MTA vezetőit** (elnökét, alelnökeit, főtitkárát és a főtitkárhelyettesét) a **kögyűlés** választja. (17. oldal)

- **Milyen kutatások folynak az Akadémián?**

Az MTA kutatóhálózatát a **kutatóintézetek és kutatóközpontok** mellett egyetemi **támogatott kutatócsoportok** alkotják. Kutatásairól az MTA honlap *A tudomány világából* rovata, illetve az egyes kutatóhelyek *önálló honlapjai nyújtanak* tájékoztatást. Az MTA 2005. évi eredményeiről **Tudomány, Innováció, Életminőség – Az MTA intézetei az ország gyarapodásáért** címmel önálló kiadványt készített. (27–30. oldal)

- **Kik az MTA Doktorai?**

Az MTA Doktora tudományos címet pályázat alapján ítéli oda az **MTA Doktori Tanácsa**. (17. oldal)

- **Hogyan lehet belépni a köztestületbe?**

A Magyar Tudományos Akadémia köztestületének minden, Magyarországon szerzett vagy honosított tudományos fokozattal rendelkező személy tagja lehet. A köztestületbe való **bejelentkezés önkéntes**. Az MTA köztestületének több mint 12 000 tagja van. (18. oldal)

- **Milyen kutatóintézeteket foglal magában az MTA kutatóhálózata?**

A 38 kutatóintézet az alábbi tudományterületek szerint szerveződik: Élettudományok, Matematikai és Természettudományok, Társadalomtudományok. Az egyes intézetek neve, elérhetősége, főbb jellemzőik a 25–26. oldalon olvashatók.

- **Milyen kulturális rendezvényeket tartanak az Akadémián?**

A hazai tudományos élet kulturális eseményei az akadémiai klub szervezésében zajlanak. Koncertek, kiállítások, gasztronómiai rendezvények, előadó estek szórakoztatják az érdeklődőket. (43. oldal)

Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia
A kiadásért felel: Fábri György

© Magyar Tudományos Akadémia, 2006

Borítóterv, grafika, tördelés: Kecskés Zoltán
Nyomás és kötés: Stádium Nyomda
1097 Budapest, Vaskapu u. 20.
Felelős vezető: Gyarmathy László